

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izdaja vsak dan zjutraj razen ponedeljke in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redakcija, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCOVENECE

Vojno poročilo št. 847 Delovanje Osnega letalstva Štiri angleška letala sestreljena

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

Včeraj je Osnega letalstvo z uspehom nada-
ljevalo razganjanje in obstreljevanje sovražnih
oklepnih sredstev v zaledju egiptovskega bo-
jišča: številni avtomobili so bili zažgani.

Nemški lovci so v zračnih dvobojih sestrel-
ili štiri naspotne stroje.

Angleška letala so bombardirala Tobruk.
Istrelki strojnici iz sovražnih letal in nekaj
homb na nekaj naseljenih središč v pokrajini
Agrigento ni povzročilo nobene žrtve.

Mesti Terek in Vladimirovskij zavzeti

Poulični boji v Stalingradu — Napad na ostanke razbitega konvoja pri Arhangelsku

Hitlerjev glavni stan, 21. septembra. Nem-
ško vrhovno poveljstvo objavlja:
Potem, ko je bilo premagano težavno in z
minami posejano ozemlje ob reki Terek, sta
bili v naskoku zavzeti važni mesti Terek in
Vladimirovskij, ki ju je nasprotnik ži-
lavo branil.

V posameznih mestnih delih Stalingra-
da, ki ga skuša sovražnik z dovažanjem no-
vih sil obupno držati, še potekajo srditi po-
ulični boji. Ponovni razbremenilni napadi proti
važni postojanki severno od mesta so pogubno
propadli.

Pri Saratovu je letalstvo zažgalo pri-
stanisče petrolejskih ladij na Volgi.
Severozahodno od Voroneža so zopet
spodleteli sovražni napadi.

Tudi jugozahodno od Ilmenskega in
južno od Ladoškega jezera so bili s
težkimi krvavimi izgubami razbiti ponovni so-
vjetski napadi z osredotočenim ognjem vseh
vrst orožja. Na Ladoškem jezeru je le-
talstvo potopilo eno tovorno ladjo, neko na-
daljno ladjo in eno stražno ladjo pa je zažgalo.

Nemška bojna letala so včeraj v zalivu
Dvine pri Arhangelsku kljub težkemu
vremenskem položaju napadla ostanke angle-
ško-ameriške velike spremeljave. Tri trgovske
ladje so bile večkrat zadete.

V Severni Afriki so skupine nemške-
ga letalstva napadle sovražne sile na bojišču
pri El Alameinu in na jugozahodnem pod-
ročju. V letalskih bojih so bili sestreljeni 4 an-
gleški letalci.

Med 9. in 20. septembrom je izgubila an-
gleško letalstvo 189 letal, od tega 46 nad Sredo-
zemljin in v Severni Afriki. V istem
času je bilo v boju proti Angliji zgubljenih 22
lastnih letal.

V bojih pri Stalingradu je neka po-
morska zahodnopruska motorizirana
pehotna divizija v uspešni obrambi pred mo-
nimi sovražnikovimi razbremenilnimi napadi v
enem dnevu uničila 129 sovjetskih tankov.

Berlin, 21. sept. AS. Nemško vrhovno po-
veljstvo poroča danes zjutraj, da je bil napad
nemškega letalstva na sovražno ladijsko skupi-
no v Severnem morju prava pomorska bitka,
kajti nemško letalstvo in nemško brodogra-
je po polnem sodelovanju istočasno napadla z
vsemi svojimi silami. Do tega sodelovanja je
prišlo že takrat, ko je sovražna ladijska sku-
pina nameravala zapustiti pristanišče, kjer se
je pripravljala za pot. Taktične priprave so
zahtevale veliko hladnokrvnost in popolno so-
delovanje med poveljniki in posadkami. To je
pokazal tudi izid bitke, ki v resnici ne bi mo-
gel biti ugodnejši.

Nemško vrhovno poveljstvo nato tudi spo-
roča, da se boji na vzhodnem bojišču uspešno
nadaljujejo. Na bojišču pri Tereku so naredile
nemške čete nov prodor v utrjeno sovražno
razporeditev. Na odseku pri Stalingradu so
Nemci zavojevali nove postojanke. Nemško le-
talstvo je silovito bombardiralo naspotne po-
stojanke in sovražne železniške zveze in je
naredilo veliko škodo. Številne sovražne bate-
rije so bile prisiljene k molku in sovjetske če-
te so bile razpršene na važnih zbirališčih. So-
vražnik je obnovil svoje napade pri Voronežu,
pa je bil odbit in je imel resne izgube v tan-
kih in gradivu. Jugozahodno od Orla so bili
prav tako odbiti močni sovjetski napadi. Na
severnem odseku vzhodnega bojišča so Nemci
v nekem krajnem napadu zavojevali več so-
vražnih utrjenih postojank.

Kako je bil potopljen angleški konvoj

Berlin, 21. sept. AS. Glede uničenja velikega
angleškega konvoja v Severnem morju, o čemer
javlja danes izredno poročilo, se doznava na-
slednje podrobnosti:

Konvoj, ki so ga nemška bojna letala in
podmornice uničile po šestih dneh neprestane
hude borbe, je bil največji konvoj, ki je kdaj
poizkušal prodreti v boljševiško pristanišče. Plul
je ob pasu ledu južno od Spitzbergov, zaščiten
z močnim spremstvom ladij. Kljub spremstvu je
nemškimi letalom od 13. do 18. septembra uspe-
lo vrzeti v obrambo zaporo in zadeti cilje. Poseb-
no uspešni so bili napadi, ki so bili izvedeni
13. septembra. Čeprav jih je ovirala gosta megla,
so nemška letala križarila ves dan nad sovra-
žnikom in potopila od zore do večera za 61.000
ton trgovskega brodograja. Močna protiletalska
obramba z bojnih ladij nasprotnika in interven-
cija sovražnih lovecev nista nič izdali v primeri
s strahovitim nemškim napadom. Dve angleški
letali sta bili sestreljeni.

Tudi naslednja dneva so se napadi nadalje-
vali, čeprav so se vremenske prilike še poslab-
šale. Napadalne ladje so skušale posamič zbežati
proti severu, da bi utekle uničenju. Popoldne dne

14. septembra je zletel v zrak velik tovorni par-
nik z municijo. Zadele so ga bombe, dve drugi
trgovinski ladji sta bili istočasno tako hudo za-
deta, da sta se močno nagnili in se nato potopili.

Tako je bilo do 15. septembra potopljenih 15
ladij s skupno 119.000 tonami. Ostanek konvoja
so nemška bojna letala zopet napadla 18. sep-
tembra, preden je mogel doseči namembno pri-
stanisče in potopljenih je bilo 8 nadaljnjih trgo-
vinskih ladij s skupno 60.000 tonami.

Bern, 21. septembra. AS. Švicarski listi da-
jejo velik poudarek nemškemu poročilu o delnem
uničenju angleške spremeljave v Ledenem morju,
iz katere je bilo potopljenih 38 trgovskih ladij,
in poudarjajo, da se te velikanske izgube zavez-
niškega letalstva pridružujejo že oznanjenim v
tem tednu, ko je bilo v Atlantskem morju potop-
ljenih 19 parnikov iz nekega drugega ameriškega
konvoja. Samo ti dve izgubi sta veljali sovražni-
ka 392.000 ton ladijstva — pripominjajo današnji
jutranji švicarski listi — kar pomenjuje mesečni
uspeh nemškega glavnega stana povprečno na
800.000 ton in bodo Nemci v septembru verjetno
potopili nad 1 milijon ton. Pripominja se, da bo
to število toliko občutnejše v trenutku, ko bi
Anglosasi morali nujno pomagati Rusiji.

Svetovna javnost o italijanskem vdoru v Gibraltar

Berlin, 21. sept. AS. Berlinski tisk z naj-
večjim poudarkom objavlja poročila o novem
držnem podvigu italijanskih napadalnih sredstev
v Gibraltarju. Pod večstolpnimi naslovi
objavljajo italijansko vojno poročilo o podrobnostih
tega nastopa. »Völkischer Beobachter« je
prinesel na prvi strani v štirih stolpcih obšir-
no poročilo in kratke pregledne prejšnjih na-
stopov tega tajnega orožja italijanske morna-
rice, ki se ga sovražnik izredno boji. Z drz-
nostjo in čudovito hrabrostjo je italijanski
posadkam ponovno uspel prodor v zelo močno
utrjeno angleško trdnjavo, s čimer so italijanski
mornarji zapisali nadaljnjo stran bleščeče slave
v zgodovini italijanske vojne mornarice. S svo-
jo čudovito drznostjo so zadali izredno hud
udarec angleškemu ugledu in ponovno doka-
zali, da ne obstoja legenda o nemogočem vdo-
ru v Gibraltar, v tisti Gibraltar, kjer so bile
angleške ladje ali v angleški službi se nahaja-
joče ladje do nedavnega na varnem. Prejšnji
vdori napadalnih sredstev italijanske morna-
rice proti Malti in Aleksandriji so ostali nepo-
zabni, ker se hrabrost italijanskih posadk ni
samo prikazala v pravi luči pred svetom, tem-
več tudi zato, ker so bili Angleži globoko za-
deta tam, kjer so se smatrali za najbolj varne
ter so izgubili vajeti iz rok in niso mogli pri-

kriti svoje nemočne in obupne jeze. Tudi ta
novi nastop italijanskih napadalnih sredstev
je vzbudil globok vtis. Sovražnik je bil hudo
zadeta ne samo zaradi izgube že tako zdesetka-
nega ladjevja, temveč tudi zaradi količin bla-
ga, ki je bilo s temi ladjami potopljeno.

Madrid, 21. sept. AS. Iz Algesirasa poroča-
jo, da se oblasti v Gibraltarju boje novih pre-
senečenj in je zato trdnjava stalno v alarmu.
Letalstvo in mornarica sta kar naprej na ogle-
dih. Zadnjo noč je bilo slišati iz ožine veliko
eksplozijo, ki je izhajala od globinskih bomb,
ki so jih spuščali v morje angleški lovci. V vo-
jaško pristanišče je prispela neka severnoame-
riška podmornica, ki je bila poškodovana na
kru in na vijakih ter jo bo treba popraviti.

Carigrad, 21. sept. AS. Novi nastop napa-
dalnih sredstev italijanske mornarice je nare-
dil globok vtis na turški tisk. List »Beyoglu«
naštevja, da je tradicija italijanske mornarice
izvajati take nastope z lahkim sredstvi in ne-
ustrašenimi močmi ter se spominja, kako so
napadalna sredstva italijanske mornarice napa-
dala v prejšnji svetovni vojni. Nato naštevja
podobne nastope v sedanji vojni v zalivu Suda,
na Malti, v Aleksandriji in že dvakrat na Gibr-
altarju.

Milanski dar vojakom

Milan, 21. septembra. AS. Vlak s 50.000 da-
rili, ki jih je ljudstvo zbralo za vojake na vzhod-
nem bojišču, pač dokazuje ljubezen in hvalež-
nost Milančanov do bojevnikov. Odeljal je si-
noči iz Milana in so bile pri tej priliki prire-
jene navdušene manifestacije vere v Duceja in
zmago. Stirideset vagonov tega vlaka je bilo
ovitih v trakove zastav v napisih Vladarju, Du-
cejju, kopenski vojski, letalstvu in mornarici.

Tajnika fašistične stranke so sprejeli na
železniški postaji prefekt, zvezni tajnik, vrhov-
ni poveljnik državne obrambe ter zastopniki
vseh civilnih in vojaških oblasti ter veliki pr-
vega fašija. Navzoč je bil tudi predsednik Na-
rodnega društva bojevnikov, Amilcare Rossi,
odlikovanec z zlato kolajno. Strankin tajnik je
najprej pregledal močno skupino bojevnikov,
medtem ko so se zastopniki fašizma in milan-
skih borcev strnili okrog njega ter navdušeno
vzklikali Duceju.

Ekse. Vidussoni se je najprej razgovarjal z
zveznim tajnikom, županom, predsedniki Pokra-

jskih zvez vojnih invalidov in bojevnikov ter
z Borsanijem, odlikovancem z zlato kolajno, ki
so spremljali mestne zastopnike, nato pa se je
priazno ustavil pri skupini mater v vojni pa-
dlih vojakov ter jih tolažil. Matere so mu od-
govorile z navdušenimi izrazi vere. Minister,
tajnik fašistične stranke, se je nato podal v
okrepčevalnico za vojaške in je pri tej priliki
spet dal povod za navdušene manifestacije.
Kratko bivanje strankinega tajnika na kolo-
dvoru je potekalo ob neprestanih navdušenih
vzklikih ljudstva, med katerim se je minister
zadržal ter se z njim prisrčno razgovarjal. Ko
je Ekse. Vidussoni stopil ob zvokih godbe, ki
je zaigrala italijansko himno ter »Giovinezza«,
na vlak, ki se je začel pomikati, je navdušenje
ljudstva in Črnih sraj, zabranih na peronu, ki
je bil ves v zastavicah in napisih »Evviva!«,
priklopelo do vrhunca. Slišali so se neprestani
vzkliki Duceju, vojski in fašistični Italiji. Vzklik
»Vinceremo!« se je razlegel kot voščilo mesta
Milana hrabrim vojakom italijanskega ekspe-
dicijskega zbora v Rusiji.

Lepa slovesnost v Vatikanu

Vatikansko mesto, 21. sept. AS: Za proslavo
20. obletnice ustanovitve »Katoliške družine« in
v počastitev škofskega jubileja Pija XII. je
italijanska Katoliška akcija mož podarila pa-
pežu 20.000 predmetov, namenjenih misijonom
in revnim cerkvam. Darove so večinoma izde-
lati rokodelci in so bili razpostavljeni v avli, v
kateri podeljuje papež blagoslov. Pri tej slo-
vesnosti so bili navzoči predsedniki Katoliške
akcije in škofijski cerkveni zastopniki. Osred-
nji svet Katoliške akcije s predsednikom kar-
dinalom Piazza, članom kardinalske komisije za
KA in beneškim patriarhom. Sveti oče, ki je bil
sprejet z velikim navdušenjem, si je ogledal
velikodušne darove ter je izrazil svoje zadošče-
nje predsedniku Zveze. Pij XII. se je nato za-
hvalil vsem prisotnim in odsotnim za nov dokaz
sinovske vdanosti ter je ob tej priložnosti dal
nekaj navodil, ki naj navdajajo katoličane zla-
sti v teh časih, ko se govori o novem redu na

svetu, za katerega uresničenje mora vsak po
svojih močeh sodelovati. Državniki delajo za
socialno dobrobit, Cerkve dela za razširitev
kraljestva božjega, državljani, vdani Cerkvi in
ljubeči domovino, morajo podpirati versko in
civilno družbo. Nato je osvetlil delo, ki naj ga
katoliški možje razvijajo v družini, v svojem
poklicu, umetnosti in javnem življenju s kr-
ščanskim duhom in z varovanjem načel kr-
ščanske morale. Na koncu je podelil apostolski
blagoslov.

Italijanski industrijci v Sofiji

Sofija, 21. septembra. AS: Italijanski indu-
strijci, ki se mudijo v Sofiji, so bili danes zju-
traj sprejeti pri predsedniku vlade Filovu, ki
se je z njimi dolgo prisrčno razgovarjal ter se
zanimal za uspehe italijanske industrije. Nato
je bilo na sedežu trgovske zbornice zborova-
nje, ki so se ga udeležili tudi glavni predstavi-
niki bolgarske industrije.

Promet med Italijo in NDH

Zagreb, 21. sept. AS: Finančno ministrstvo
je objavilo odredbo o sporazumu med Kralje-
vino Italijo in neodvisno državo Hrvaško o po-
stopku za prevoz narodnega in nacionalizirane-
ga blaga skozi mesti Spalato in Fiume.

Sovjeti zahtevajo drugo bojišče

Stockholm, 21. sept. AS: V sovjetskih listih
je pred dvema dnevoma izšel članek ruskega pi-
satelja Ehrenburga, ki zahteva drugo bojišče v

Evropi. Ehrenburg piše, da je rusko ljudstvo
razočarano nad pasivnostjo zaveznikov. Za ugo-
den iztek bitke na Volgi bi bila mnogo izdat-
nejša pošiljatev vsaj 50 zaveznikovih divizij
v Francijo, kakor pa vse dobave vojnega gradiva,
ki so ga zavezniki od začetka vojne pa do dan-
es pošiljali Sovjetski Zvezi. Pisatelj dodaja,
da si delajo zavezniki zelo nevarne utvare o
nekih težavah, ki naj bi jih imeli Nemci po-
zimi. Pozabljajo, da je zima v Kavkazu razme-
roma ugodna in da so se Nemci po izkušnjah iz
prejnjih zime gotovo pripravili za neugoden
zimski čas. Ta članek pa ni edini, ki na sovjets-
ski strani nujno zahteva sprožitev drugega bo-
jišča. Sovjetski tisk vsak dan o tem vedno bolj
grozeče piše.

Angleško-boljševiška špionaža na Švedskem

Berlin, 21. sept. AS: V zvezi s stalnimi tero-
rističnimi in špijažnimi dejanji na Švedskem
piše »Börsen Zeitung«, da so ta dejanja zname-
nje, kako tudi ta nevtralna država vedno bolj
postaja centrala za špijažno angleško-boljše-
viško agitacijo. List pripominja, da je boljše-
vizem na Švedskem našel novo polje svojega
delovanja in zaključuje, da je to seveda vzbudi-
lo posebno zanimanje v državah, ki meje na
Švedsko, dočim tudi na nemški strani pozorno
zasledujejo razvoj dogodkov na tem odseku.

Bolezen kralja Faruka

Ankara, 21. septembra. AS: Poročilo o ne-
nadni bolezni kralja Faruka je vzbudilo mnogo
komentarjev, v katerih se ne izključuje, da gre
za bolezen, ki je posledica angleških političnih
metod, ki so bile že večkrat izvajane v tej voi-
ni. Med drugim se pripominja, da kralj Faruk
ni po volji Angležem in da mu je angleški po-
slanik vsilil za ministrskega predsednika Nahas
pašo ter mu grozil, da ga bo odvedel na Ciper,
če bo ta predlog odklonil.

Švedski protest v Londonu

Stockholm, 21. sept. AS. Švedsko zunanje
ministrstvo je vložilo pri angleški vladi for-
malni protest proti kršitvi švedske nevtralnosti
s strani angleških letal, ki so položila mine tu-
di v švedske obalne vode ter povzročila izgubo
ene švedske ladje za pobiranje min.

Stockholm, 21. sept. AS. Včeraj se je v oere-
sundskih vodah potopila švedska ladja za po-
biranje min, ko je čistila mine, ki so jih prej-
šnjo noč spustila angleška letala v ožino Öre-
sund. Trije mornarji so bili ranjeni. Civilni
promet med Dansko in Švedsko preko te ožine
je začasno ukinjen.

Italijanski bersaglieri motociklisti na kratkem počitku med pohodom v bližini ruske fronte

Bolgarska zunanja trgovina je visoko aktivna

Sofija, 21. sept. AS: Po uradni statistiki je
razvidno, da je bolgarska zunanja trgovina v
prvem polletju letošnjega leta dosegla tolikšen
razvoj kakor še nikoli. Izvoz je dosegel vred-
nost 5 milijard in 402 milijona levov, uvoz pa
5 milijard in 221 milijonov levov. Eno leto prej
je ob istem času dosegel bolgarski uvoz vred-
nost 2 milijard 500 milijonov in približno toliko
izvoz. Letos je bolgarska zunanja trgovina za
181 milijonov levov aktivna, lani pa je bila pa-
sivna za 676 milijonov. Srečen razvoj bolgars-
ke zunanje trgovine so omogočili vedno teže-
nejši odnosi z državami Osi in trojne zveze.
Ta razvoj ima zelo ugodne posledice na celotno
bolgarsko življenje.

Požar v Sofiji

Sofija, 21. septembra. AS: V arhivu bolgars-
ke narodne banke je izbruhnil danes zjutraj
požar. Gasilci so se takoj podali na delo, vendar
je bilo gašenje težavno, ker v Sofiji že nekaj
dni primanjkuje vode.

Odlikovanje žrtve komunističnega terorja

Ljubljana, 20. sept. s. Brigadni general Ettore de Blasio je objavil junakoško zadržanje podnarednika 49. bataljona Crnih srajc Boscola Antona, ki je padel kot žrtev komunističnega divjaštva. Predlagan je za posmrtno odlikovanje za vojaško hrabrost z naslednjo utemeljitvijo:

Ko so ga uporniki 26. maja ujeli v borbi na koti 289 pri Belem brdu, je odločno odbil, da bi zapel »Rdeča zastava«, čeprav so ga z dobrikanjem in grožnjami k temu pozivali. Ko so komunisti odredili njegovo ustrelitev in ga pozvali, naj po komunistično pozdravi in vzklikne »Živel Stalin«, je odgovoril s krikom »Pozdrav Duceju!«

Glasilo Zveze borbenih fašijev v Ljubljani

Ljubljana, 21. septembra

19. septembra je izšla prva številka glasila Zveze borbenih fašijev v Ljubljani pod naslovom »Prima linea« — Prva črta.

List, ki je prvi italijanski list v pokrajini, objavlja na naslovnih straneh Ducejevo sliko z njegovim lastnoročnim posvetilom in podpisom. Glasilo: »Zveza v Ljubljani je v prvi črti.« Zadnji dve besedi iz Ducejevega posvetila sta v povečanem rokopisu vzeti tudi za glavno listo.

Na levi in desni osrednje Ducejeve slike sta posvetili Tajnika Stranke in Ministra za ljudsko kulturo. Pozdrav Tajnika Stranke Alda Vidussi-sonja se glasi:

»Želim, da bi Črne srajce v Ljubljani sprejele svoj tovariški pozdrav skupno z vzpodbudo za vedno boljše delo v službi Revolucije.«

Ziveti v »prvi črti« je maloštevilnim dovoljena prednost in zaradi tega naj ima vsaka akcija vtis najbolj izrazitega sloga resnobnosti in neizprososti našega fašističnega življenja.

Živel Duce!

Jesenske slike z ribniškega polja in ličkanje koruze

In zopet je tu jesen v vsej svoji pestrosti barv, lepoti in radodarnosti. Prav ta letni čas nagradi ljudi, ki so razumeli klic rodne grude in ji ostali zvesti. Nagradi jih za njihov trud in prizadevanje.

Vozovi, škripajoči pod težo pridelkov se po vseh poljskih kolovozih počasi premikajo in bližajo vasi. Človek ima občutek kakor bi gledal mravlje, hiteče proti mravljišču. Vse hiti po določenih poti; nihče jih ne priganja in vendar se vsem tako mudi. Krompir je že pospravljen s polja; proso je ometo in se suši na rjuhah in dirah; v kozolcih se suši fižol; obiralec sadja ne vedo, katero jablano ali hruško naj bi prej rešili teže sadov, ki pripogibajo veje...

Na vrsti je kuruza

Topli dnevi zadnjih tednov so mnogo pripomogli k zoreju in napol suha koruzna slama skrivnostno šelesti v vetru. Z žetvijo so že pričeli, kajti na nekatere njive bodo vsejali pšenico ali ječmen, zato je treba nekoliko pohiteti, sicer bi ozimina ne bila dovolj velika do tedaj, ko začne zmrzovati in preneha rasti. Vojni sveže zorane zemlje napolni človeku pljuča in brez vsake zle misli skoraj zavidu kmetu, ko ga vidi, kako mirno in dostojanstveno stopa za plugom in obrača brazdo za brazdo ter pripravlja njivo za setev ozimine.

Pa vrnimo se h koruzi, temu za nas važnemu sadežu, ki vsebuje poleg tolič in sladkorja tudi škrob, celulozo, ogljikove hidrate in razne rudninne soli, potrebne človeškemu organizmu za njegovo rast in samohranitev. Kljub temu, da vsebuje tako dragocene snovi, žvego ponekod iz nje alkoholne pijače. Pri nas ravnavajo z njo bolj spoštljivo. Na mizo pride v obliki močnika z mlekom ali žganecem, zabeljenih z ocvirki in z dodatkom kislega zelja; posebno pozimi, ko koljejo prašiče, je to kaj okusna jed. Domači koruzni kruh so že nekdajkrat poizkusile peči mestne gospodinje, a niso dosegle zaželenega uspeha. To je skrivnost kmečkih mater...

Ko dozori kuruza, je že prava, ne samo astronomska jesen. Od Goleniškega snežnika sem je že čutil hladni val, ki povzroča izmenjavanje zračnih plasti nad poljem med Veliko in Malo goro in jesenske vetrove, ki trgajo listje z dreves ter ga odnašajo daleč naokrog.

Pri žetvi pomagajo ženskam tudi moški. S srpi ali pa

ukriviljenimi noži — »foučiki«

imenovanimi, spodrezujejo trdo koruzno slamo, katere omahuje pod bremenom storžev. Včasih sta na eni slami po dva ali celo trije »štoki« in takih so žanji in žanjice posebno veseli. Kaj lepo je videti s koruzo naložen voz. Od daleč izgleda kot jež. Vsa zunanost je en sam ogromen »mouhoun«¹. Na vrhu pred skledjem se voz ustavi. Živino izprežejo in pričnejo z »oblomavanjem«. Vsa družina se loti tega dela. Sedež na lojtnici vzame vsako koruzo posebej v roko in z levico odlomi štok. Štoker sproti mečejo na pripravljen ročni voziček, največkrat »lujtrna kulca«, koruznico pa si vsak naklada v naročje in jo sproti veže v snope, s povresli iz prosene slame. Štoker vozi v hišo ali veže na kup, s slamo pa napolnijo okna v kozolecu, da čez zimo ne gnijejo late, ki bi sicer ostale prazne ter izpostavljene dežju in snegu. Kup štokov merijo po vozovih (namreč koliko voz koruze so oblomili). Sosedje kar tekmujejo med seboj, kdo bo v enem večeru »oličkal«² več voz. Slačenje koruze imenujejo pri nas

»ličkanje«

Štajerji pravijo »kožuhanje«, nazadnje vam najlaže povem, da je to preprosto trganje listov (»ličkanje«), katero pokriva zrnje. Na vsakem štoku se pusti po dva do štiri, da jih je mogoče zvezati skupaj.

Po večerji sedejo vsi domači in včasih še kak gost, na nizke stoličke okrog kupa in pričnejo z ličkanjem. Nekaterim bolj ugaja sedeti »po turško«³ na kupu ličkanja. Če je večja družina, je kaj živahno v hiši in kup se hitro spodmika; na uro ne gleda nihče.

Od začelka vsi ličkajo in se pomenkujejo med seboj. Včasih tudi katero »raječ«⁴ in če ob takih večerjih stopi venkaj pod zvezdno nebo, boš v svežini jesenske noči slišal od vseh strani zvoke pesmi ličkarjev. Ličkanje mečejo poleg sebe na tla; kadar se ga nabere velik kup, natlačijo z njim oprtne koše, ki jih v ta namen pripravijo pred vrata. Oličkane štoker mečejo v kot, kamor sedejo navadno starejši, preudarnejši člani družine in pričnejo z vezanjem. Večeje po dva, tri in tudi več štokov skupaj. Vezanje je prijeten posel, če so štokeri lepo oličkani. Stric Gregor nas je takole učil: »Usak⁵ štorki⁶ k trajba ne kratku odlom⁷, laske potrgat⁸ in usak⁹ štok¹⁰ p'st¹¹ samu tiliu listu ku ja prout¹². Listje namreč ni pri vseh štokih enako. Lepo zrelo kuruza ima štoker pokrite z močnim in

Predstava Dopolavora ob 150 letnici Rossinijevega rojstva

Ob priliki 150 letnice rojstva velikega mojstra Gioacchina Rossinija bo pokrajinski Dopolavoro priredil predstavo za svoje organizirane in tovariške. Vstopnice se lahko rezervirajo pri ravnatelstvu trdnj in uradov in pri tajništvu Pokrajinskega Dopolavora, Tabor 13. V vednost javnosti prinašamo cene vstopnicam: balkonski in parterni sedeži 2,50 lito, galerijski in stojšča 1 lito.

Vrstni red sedežev ni zaznamovan. Balkonski sedeži bodo dani tistim skupinam gledalcev, ki posedujejo najmanj štiri vstopnice.

Predstava bo — kakor objavlja posebna objava — ob 17. dne 27. septembra v opernem gledališču.

Posvetilo ministra za ljudsko kulturo Aleksandra Pavolinija pa želi:

»Nastala v odličnem trenutku za svetovno zgodovino se »Prva črta«¹ namerja deliti delavni trud fašističnega novinarstva in mu stopiti ob stran z vero in umnostjo v svojem poslanstvu tolačenja novega reda, ki ga bo Zmaga dala iz demokracije in boljševisko-židovske hegemonije rešenim narodom.

Za bodočnost »Prve črte«, udarne izvidnice Mussolinijeve misli in fašistične akcije na borbenem ozemlju, izražam najbolj tovariške želje.«

V nadaljnjih šankih je obdelana potreba in namen glasila v službi revolucije Crnih srajc. Na vseh šestih straneh, ki so bogato ilustrirane s slikami z boljše in slikami o delavnosti ljubljanskega fašija, je mnogo zanimivih člankov in poročil o delu Zveze in njeni organizaciji v pokrajini. Odgovorni direktor glasila, ki ga tiska »Merkur«, je Luigi Pietrantonio.

trdim ličkanjem, ki se zelo čvrsto drži storža; dočim je treba s slabše zrelo koruzo ravnati previdneje, sicer se odrta vse listje in najlepši štok mora romati namesto v kot na kup, — v košaro za obtrganec.

Na otroke bi bil skoro pozabil; oni tudi pridno pomagajo. Ko pride njihova ura, jim začnejo lesti oči skupaj. Tedaj jih skušajo starejši ohraniti budne z »rdečki in tigric«² (Rdeče imajo rdeče, tigri pa rumeno in sivo zrnje). Kadar tak junak najde rdečko, se mu kar zasvetijo oči, zaspan ni več in pridno lička naprej, da bo našel deset rdečkov. Rad se spominjam tistih večerov, ko je tudi za me veljalo pravilo: kadar boš našel deset rdečkov, boš šel lahko spat! Kadar še to ni zaleglo, so se oglasili mati: »Kdor ne bo do zadnjega ličkal, ne bo dobil povancec. Oni so namreč po končanem ličkanju prinesli

Čudaški učenjak iz stare Ljubljane

Pred 150 leti je v Ljubljani živel in deloval kot profesor drugega humanističnega razreda, to je — najvišjega razreda tedanje gimnazije — jezikoslovec **Abraham Jakob Penzel**, učeni posebnost, ki ni samo zaradi svojih čudaških muh in domislek zavzemal posebno mesto v znanstvenih krogih tedanje kranjske prestolnice, ampak je bil tudi znan kot nepopoljšljivi alkoholik. Penzel je bil eden izmed številnih varovancev barona Zige Cojza, ki je povsod brž priskočil na pomoč, kjer koli je menil, da je odkril kako resno literarno stremljenje. Povabil je Penzla k sebi na hrano in mu je bil tudi sicer vedno na razpolago, saj je Penzlu denarja zmeraj primanjkovalo.

Da je pa Cojz povabil Penzla k sebi na hrano, je pa imelo še drugačen vzrok, kakor je Kopitar omenil v svojem življenjepisju. Upal je namreč v svoji veliki obzirnosti spričo napak svojih bližnjih, da bo Penzlovo nezmernost v pitju do neke mere s tem izravnal, da je pri vsakem kosilu dal postaviti predenj polno steklenico močnega triestinskega vina, ki naj bi mu bilo v korist nekako tako, kakor vpliva cepivo z bacili kot zdravilo zoper koze. In njegova dobra stara mati, ki je zmeraj želela, da bi se kdo izpreobrnil, je storila še svoje, da bi »hudemu«¹ profesorju to čudno zdravljenje čim bolj omilila. A vsa ta prizadevanja so bila povsem brezuspešna.

Nekedaj dne je baron Cojz poslal Penzla po vodi, po Ljubljani navzgor, na Ig, da bi ondi posnel rimske napise. Pa mu je dal za na pot tudi glede na pitje svoje opomine in nauke in ga je hkrati prosil, da naj se nikar ne vrne »k njemu«² isti dan, če meni, da njegovi opomini niso nič zalegli.

Da je bila ta previdnost povsem umestna, se je kaj kmalu izkazalo. Penzel, ki ga niso le v škem župnišču z vslo slovansko gostoljubnostjo sprejeli, marveč si je tudi na vožnji tja in nazaj privoščil doberšen del tekočega brašna, je od veselja zaradi mnogih nabranih rimskih napisov pozabil na prošnjo svojega mecena, in se je požuril, izstopišči iz barke pri Cojzovi palači, da bi čimprej vse sproščil Cojzu. Zal pa je bil na tem svojem obisku tako pijan, da je telebil na tla, čim je stopil na gladki parket baronove sobe, Cojz, ki ga je hudo mučilo trganje in se mu je tudi studio videti tak prizor, je bil jako vznemirljiv. Dal je odnesti pijanega profesorja in oba prijatelja odslej nista več videla drug drugega.

Ta odtujitev je bila za Penzla seveda hud udarec. Saj mu je zdaj do nadaljnjega manjkala dobrotljiva roka, ki mu je bila doslej v toliko nadlogah v pomoč. Tako je moral Penzel med svojim bivanjem v Krakovu, ko je bil spet enkrat v hudih denarnih stiskah, zastaviti neki dragoceni rokopis in sicer prevod rimskega zgodovinarja Dio Kasija, čigar 800 zvezkov obsegajoče delo je eno najvažnejših virov za poslednjo dobo republike in za prva stoletja dobe cesarjev (do 229 po Kr. r.). Da bi mu omogočil izdajo, je Cojz takrat rešil rokopis za 300 goldinarjev. Penzel se je kasneje oddolžil s tem, da je njemu posvetil delo, ki je izšlo v tisku šele po onem sporu med njima. To je bila taka poteza hvalečnosti, ki jo je Cojz tudi znal upoštevati, in ki je mnogo pripomogla, da se je omilila napetost med njima.

Ta »profesor umetnosti pesnikovanja«³ (poetike) je nekoč sam zajahal Pegaza. Med drugič je opeval madamo Schantroch, ravnateljico neke igralske skupine, ki je gostovala v Ljubljani spomladi l. 1798, in hkrati tudi njegova moža, ravnatelja Jurija Schantrocha, in še druge več ali manj važne člane te skupine. Neki sufler te potujoče igralske družbe, Ivan Tietz, ki je tudi pisateljaval, pripoveduje v

vsakemu dobršen kos še tople potice. (Odkrito vam povem, da bi

za tak kos potice tudi danes bedel

in ličkal čeprav čez polnoč.)

Kadar so ženske zvečer kurile pod kotlom, v katerem so kuhale krmo za svinje, smo pridno pekli mlečne štoker. Iz zrnja so se, nad žerjavico, delale krasne pogačice (»prhaivke«⁴ smo jim rekli). Topel in pečen štok se je kaj prilagel in »mladi ličkarji«⁵ smo z enim udarcem pobili kar dve muhi: starejši so bili zadovoljni s štokeri, nas je popustil spanec in še ličkat nam ni bilo treba tisti čas. Temu ni bila vzrok lenoba, pač pa je motna svetloba petrolejk kaj slabo razsvetljevala vežo, (tedaj še nismo bili tako »nobe«⁶ kot danes, da bi nam svetila elektrika) ličkanje je tako prijetno uspavaloče žumelo, da si ni mogel človek prav nič pomagati in neopaženo kdaj se je znašel v kraljestvu sanj.

To otroško slabost so izkoristili in jo še izkoriščajo starejši. Spetemu narišejo na lice

brke s črno koruzno smetjo.

Včasih katerega posebno počastijo na ta način, da iz koruznih laskov zvijejo brke in mu jih s trakovi privežejo pod nos. Ko se korenjak prebudi, — z brkami — se mu smejejo tako od sreča, da vse mine zaspanec. Kazalec se kmalu pomakne na polnoč in tedaj je kup že čisto majhen, vedno večji pa je kup zvezane koruze.

Pri takem delu presedijo po teden dni. Starejši ljudje vedo povedati, da so tedaj, ko so bili oni še mladi, oličkali vso koruzo v enem večeru. Ni se ukvarjali z ličkanjem sama družina, pač pa so povabili sosede, predvsem fante in dekleta. To vam je bil v hiši tak živčav, kot povsod, kjer se zbere mladina. Danes tega ni več. Vsaka družina opravi to skoraj mimogrede in njena pridnost se pokaže naslednje jutro v obliki novih kit.

Včasih so uporabljali za »obežanje«⁷ koruze leskove in draboute trte. V zvijanju trt so bili nekateri pravi mojstri. Pozneje so uvideli, da je praktičnejša debela železna žica. Na drogove, pritrjene pod kapom in podprte s pokončnimi »zodmici«, privežejo trte, oz. žico, okrog katere ovijajo zvezane štoker. Če je dobra letina, je hiša vsaj na dveh straneh obdana s takimi kitami, v katerih se suši kuruza.

Po končanem ličkanju sledi

ruženje

Vsak večer smanejo po eno kito in to traja do božiča. Kadar zapade sneg, oblegajo kite cele jate senic in vrabcev, da si z zrnjem, katerega s težkim trudom izrujejo iz toka, potešijo glad.

Prijetno je sedeti pri peči ob mentrji ali merniku in ružiti z »ružavnicami«. Zrnje zravnajo na toplo peč, da se popolnoma posuši. Z njim napolnijo vreče in kadar gospodinja utegne, vzame rešetlo v roke in prične z »obnavnavanjem«. To je neke vrste sortiranje zrnja. Drobnost zrnje porablja za pitačje prašičev, ostalo zne-sejo v kašo in napolnijo z njim »skošto«. To je takozvana »zlata jama«, v katero se stekajo s trudom in zlozom pridelani sadovi polja — kmetov »vsakdanji kruh«.

Priznana športna društva

Zaupnik C. O. N. I. ja poroča: Glede na to, da so redno predložila listine, so priznana naslednja društva:

- A) Zveza ribiških društev;
 - B) Ribiško društvo v Ljubljani;
 - C) Športni klub »Zabljake«
- Predsedniki zgoraj imenovanih društev bodo dobili obvestila na dom.

Navodila za razsojanje o kršitvah davčnih zakonov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednje naredbo:

Člen 1. Pravica, razsojati na prvi stopnji o prestopkih po črkah a), b) in c) X. poglavja carinskega zakona z dne 23. februarja 1899 in po zveznih spremembah, o tihotapstvih monopolnih premetov po zakonu blivše jugoslovanske države o državnih monopolih z dne 5. decembra 1931 in o prestopkih po členu 21. uredbi M. s. 21 z dne 21. januarja 1937 o zatiranju tihotapstva z umetnimi sladili, se podeljuje ravnateljstvu carinske službe pokrajine, ki je podrejeno Visokemu komisariatu, in sicer ne glede na višino zneska, do katerega naj se izrečejo kazni.

Člen 2. Če bi storjene kršitve bile kaznovne dejanje, se po preganja kazensko, pošlje ravnateljstvo carinske službe, potem ko je ukrenilo uprave kazenske odredbe v svoji pristojnosti, spise pristojnemu kazenskemu oblastvu v nadaljnje postopanje.

Člen 3. Zoper odločbo ravnateljstva carinske službe je dopustna pritožba na Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino v 15 (petnajstih) dneh od dne odločbe, izdane v zakoniti obliki.

Razpust občinske uprave v St. Jerneju

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja smatrajoč za potrebno, da je treba razpustiti redno upravo občine v St. Jerneju in v zvezi s tem imenovati izrednega komisarja glede na določbe čl. 3. Kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX:

Cl. 1. Razpusti se redna uprava občine St. Jernej.

Cl. 2. Za izrednega komisarja omenjene občine se imenuje fašist Giorgio Janovite.

Okrajni komisar v Novem mestu naj izvrši to naredbo.

Ljubljana, 15. setpembra 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli.

Vabilo občinskim tajnikom

Občinski tajniki, ki so službovali na ozemlju bivše dravske banovine in želijo biti nameščeni kot tajniki v kaki občini ljubljanske pokrajine, se vabijo, da se med uradnimi urami, od 10 do 12, zglasijo pri Visokem Komisarjatu, II nadstr., soba št. 111, do vključno 30. t. m.

S seboj naj prinesejo svoje osebne in službene dokumente.

GOSPODARSTVO

Nova filmska družba v Belgradu je bila ustanovljena z imenom Union. Ima namen skrbeti za prodajo madžarskih filmov.

Banka v Ukrajini. Trenutno dela v Ukrajini že 17 bank z nad 200 podružnicami. Najvažnejša je med njimi osrednja banka v Rovnu.

Iz hrvatskega gospodarstva

Zagrebski velesejem, ki je bil odprt dne 3. septembra in zaključen dne 14. septembra letos, je zelo uspešno izpadel. Bilo je na njem nad 500.000 obiskovalcev. Tudi poslovni uspehi so bili znatni. Kot znano je bilo na velesejmu tudi veliko število italijanskih razstavljalcev.

Hrvatska trgovinska agencija v Lyonu. Za območje nezasedene Francije je Hrvatska ustanovila trgovinsko agencijo v Lyonu.

Promet poštnih paketov Hrvaška—Turčija je zopet obnovljen. Mesečno dajejo turška oblastva dovoljenje za odposiljatev enega paketa za 5 kg na osebo.

Hrvatsko-romunska trgovina. Te dni je bila sklenjena trgovinska pogodba med Hrvaško in Romunijo. Določen je tudi klinički tečaj za 100 kun 300 lejev. Hrvatska bo izvažala v Romunijo magnezit, ferrosilicij in železno rudo, dočim bo Romunija izvažala nafto in njene proizvode.

Nove delniške družbe na Hrvaškem. V teku 15 mesecev obstoja Neodvisne hrvatske države t. j. do 1. avgusta, je bilo na Hrvaškem ustanovljenih 47 novih industrij, od tega sta pripadali dve tretjini novim delniškim družbam. Največ je kmetijskih družb s 25%, nadalje tekstilnih s 26% in kemičnih z 9%.

Ali že veste

... da je Schmeling sam izjavil, da ne bo več tekmoval in da se je za vse čase poslovil od četverkotne boksarske arene?

... da je na Danskem neka 18 letna gospodična prolapsila 10 letnico svojega uspešnega športnega udejstvovanja? Gre za znano prsno plavalko Inge Sörensen, ki je začela svojo športno kariero že v drugem razredu ljudske šole, ko ji je bilo šele 8 let.

... da so preiskali v Parizu slušateljke trgovske visoke šole in ugotovili, da je med 380 akademiki 207 telesno krepkih, 72 normalno razviti, 67 slabotnih, 34 pa telesno zaostalih ali bolehnih? Pri 124 slušateljkih so zdravniški ugotovili, da so se po rednih gimnastičnih vajah okrepili in da so pridobili na teži.

... da se je bivši boksarski svetovni prvak Primo Carnera povrnil med aktivne tekmovalce in da je odpravil svojega nasprotnika v 3 minutah in 5 sekundah, čeprav je bilo predvideno, da bi naj trajala borba pol ure? To pa se seveda ni zgodilo v boku, temveč v prosti rokoborbi. Primo Carnera je postal rokoborec.

... da je mnogo obetajoči francoski prvak v teku na 400 m Christian Dolleans po poklicu mesarski mojster?

... da so naleteli pri arheoloških izkopavanjih v Olympiji na lepo urejen plavalni bazen? Poleg bazena za plavanje so našli tudi udobno urejeno slačilnico in kadi za sedeče kopeli.

... da so imeli v Nemčiji že pred 50 leti poseben priročnik za telesno vzgojo? O športnem dresu igralcev nogometa n. pr. čitamo v tem priročniku naslednje: »Kolena so lahko neobložena, golih meč pa ne moremo trpeti, ker so nedostojne.«

... da pričakujejo Švedi od svojega kralja tekačev Gundarja Haegga, da bo še letos postavil nič manj kakor 7 svetovnih rekordov? Pri tem pa vsakakor ne gre za mnenje strokovnjakov, temveč za laike, ki jim nikoli ni zadosti senzacij.

Nepopisna beda in strahote dobrepoljske kotline

Partizani so hoteli ljudi odtrgati najprej od Cerkve, nato jih potisniti v največjo bedo, da bodo zreli zanje. Bojazljivski zločinci pa so želi le nezaupanje in ogorčenje ljudstva

Poročali smo že, s kakšnim početjem je bila ustanovljena »svobodna« partizanska republika v dobrepoljski kotlini in s kakšnimi zločini se je utrjevala v mesecu juniju. Tudi o prepovedi prehajanja iz ene vasi v drugo, ki je prišla kot kazen zaradi »izdajanja«, smo že poročali. Prav je pa, če osvetlujemo še skriti razlog, ki je tudi soodločal, da je bila ta prepoved izdana.

Ljudi so hoteli odtrgati od Cerkve

Poleg uničevanja vsega gospodarstva naj bi bilo v prvi vrsti prizadeto versko življenje. Ljudje naj bi bili odtrgani od cerkve, kjer je prebivalstvo dobilo še edino tolažbo in vzpodbudo. Prav zadnjo nedeljo pred prepovedjo je bila namreč v farni cerkvi pridiga, pri kateri je pridigar sporočil ljudem, naj se vsak večer v vsaki vasi zberejo vsačani v podružnici ali pa ob vaški kapelici in molijo rožni venec, da tako potolažijo božjo jezo in izprosijo blagoslov za sebe. In res, ljudje so se tako oklenili molitve, saj jim je edina ostala, da so po vseh vseh na večer vsi hodili h kapelkam. Vse ljudstvo, mlado in staro, je klečalo in glasno molilo rožni venec, litanije in druge molitve. Zlasti so molili za izpreobrnjenje onih, ki pehajo ljudstvo v nesrečo. Prve večere so bili partizani, ki so prišli ta »cirkus« gledat, celo tako bedasti, da so mislili, da ljudje molijo za njihovo zmago. Zato se je nekajkrat zgodilo, da so kot častna straža asistiral tem molitvam. Seveda so se naveličali kaj hitro. Ljudje so namreč ob taki asistenci imeli še večjo korajžo in zato so straže morale stati v pozoru več kakor uro. Na žalost so hitro zasumili pravi namen molitev in jih začeli kritizirati, nato pa so jih z vso silo začeli preprečevati.

Ljudstvo joka: »O Bog, zakaj greš od nas!«

Po izdani prepovedi o prehajanju iz vasi v vasi ljudje seveda niso mogli več ob nedeljah v cerkev k maši. Zato so pa menjaje se molili ves dan po vseh. Na prav svojski način pa se je posrečilo opraviti kljub prepovedi tudi pobožnost prvega petka v mesecu juliju. Spovedi ni bilo, ker ljudje niso smeli k njej. Zato pa so vsi duhovniki brez vsake dovoljenja in kljub prepovedi odšli s ciboriji in obiskali vas za vasio. Povsod so najprej spovedali ljudi, nato jih pa obhajali. Bili so to nepopisni prizori. Cela vas se je zbrala s svečami v rokah ob prvi vihi in vsi so spremili nato duhovnika do srede vasi, kjer so naredili oltar. Dokler niso bili vsi spovedani, je cela vas vztrajala v molitvi pred Najsvetejšim. Molitve je spremljala sveta pesem. To je trajalo v vsaki vasi po več ur, toda s solzami v očeh je ljudstvo klečalo okrog zasilnega oltarčka in molilo. Ko je bilo po obhajilu vse končano, so prav tako v procesiji s svečami v rokah spremili povsod duhovna do konca vasi. Ko je duhovnik na koncu vasi blagoslovil ljudstvo z Najsvetejšim, so se mnogi oglašali in glasno klicali: »O Bog, zakaj greš od nas! Človek, ki je vse to gledal, teh prizorov ne bo nikdar pozabil. In tako se je zgodilo, da je bilo prav v tem mesecu neprimerno več ljudi pri teh pobožnostih kakor sicer. — Samo v vasi Kompolje in Podgora partizani na noben način niso duhovnikov pustili in bi brezpogojno streljali nanje, če bi hoteli priti v vas. Kljub temu se je vtihotapil v vsako od teh zastraženih vasi po en duhovnik, pri katerem so ljudje opravili spoved. Partizani so za to zvedeli in njihova komanda je sklenila da jih bo treba kaznovati.

Sedež partizanske »vlade«

Zakaj je bil partizanski komandi izraz verskega življenja v »republiki« tak trn v očeh, bo razumljivo takoj. V tej dolini so bili namreč največji predstavniki OF, tako politični kakor tudi vojaški. V Tisovcu, pozneje pa v Mali Gori, je imel namreč svoj tabor ves izvršilni odbor OF. Tu se je večkrat mudil predsednik Baebler, zunanji minister dr. Brilej, prosvetni minister Kocbek, dalje so bili v tem okolju Dermastija, že omenjeni Pfeiffer, sloviti pesnik Tone Cokan in Brejc Jože, kakor tudi štabni intendant Golob (iz Ljubljane). Vsi ti veliki gospodje — tovariši — so bili visoko nad ostalimi partizani. Zlasti politični komisariji so bili strašni sadisti, saj ni čudno, bili so večinoma sami španski revolucionarji. Med

njimi se je najbolj odlikoval Tone Špan, politični komisar dolenskega odreda. (Pravo ime Tone Nose, doma iz Kompolje). Z ljudstvom ta vrhinja plast partizanov ni prišla mnogo v stik. Le Kocbek je imel po šolah nekaj mitingov, kjer je učil otroke, da moramo veliki dom Slovenije očistiti navlake izdajalcev in podobnega, kakor očistimo domačo hišo za praznike ščurkov, prahu in nesnag. Na teh sestankih so se otroci morali učiti peti partizanske pesmi, učile so jih razne ljubljanske goske, ki so tudi prišle h gospodim tovarišem. Tako so peli zlasti ono, ki pravi, da nas ne more rešiti ne kralj, ne cesar, ne Bog, rešitev bo delo naših rok. Pesmi je sestavil po večini znani prepovedalec Rob, s partizanskim imenom Bor, ki je že padel.

Zaplemba koles — streljanje trgovcev

Partizani so mislili tudi na razne možnosti bega. Tako so se na lepem spomnili, da je najboljša, če se oskrbijo s prevoznimi sredstvi in so zato, da bi si jih preskrbeli, začeli hoditi partizanske patrole po hišah in so odpeljale vsa kolesa. Izbirali so seveda samo dobra. Ta kolesa so potem uničevali po slabih gozdnih poteh, ko so se igrali kurije. Tudi za »pravično« razdelitev dobrin so skrbeli še v naprej. Kljub strogim preiskavam pri trgovcih se je tem vendar le posrečilo še kakšno malenkost skriti. Partizani so napravili preiskavo pri treh trgovcih: Mustar Stefanu in Babiču Francetu iz Kompolje ter pri Nosetu v Strugah. Pri prvem so menda našli nekaj neprijavljenih cikori, ki bi bile morale biti prijavljene, pri drugem nekaj bencina, kaj pri tretjem, ni znano. Brez ceremonij so ustrelili vse tri. Iz istih razlogov so ustrelili tudi trgovca Puglja Naceta na Zvirči in Pogorelca Edvarda v Podtaboru. Dolina je kar zastokala...

Če koga »povohala Matilda«...

Kakor so bili partizani junaški v pobijanju nedolžnih ljudi, prav tako so bili brezobzirni do vseh zapeljancev, ki so se jim pridružili. Vodstvo se ni menilo za svoje podrejene, ki so bili silno slabo oboroženi. Ko so prihajali v Dobrepolje, je komaj vsak drugi imel puško. Cel bataljon, to je približno 250 mož, je premošel en sam napol pokvarjen puškomitraljez. Municije jim je vedno primanjlovalo. Pobirali so izstreljene naboje in so jih na novo polnili v neki delavnici v Starem logu. Za kroglo so porabili ukradene železne palice betonskega železa. Te so nasekali na majhne konce in jih obdelovali v obliki krogel. Zaradi vseh tega je bila morala med njimi mizerna. Poleg tega je moštvo na dan dobilo komaj enkrat jesti, večkrat nič; ubogi zapeljanci so morali skrbeti sami zase, kakor so vedeli in znali. Strašno so sovražili politične komisarje, ki so bili pravi divjaki in za vsak prestopok in godrnjanje kaznovali s smrtjo. Take žrtve so bile na dnevnem redu. Največkrat se je zgodilo, da je kak partizan pregledoko pogledal v kozarec in zato ni imel jezika na valetih. Za plačilo ga je takoj »povohala Matilda«, to je bil strokovni izraz za streljanje. Mnogo govorjenja je bilo o velikanski moči partizanske armade, a vsi so bili lažnjivi in niso niti najmanj odgovarjali resnici.

Junaški so bili le napram — neoboroženim

Da ne bo kdo mislil, da so partizani bili res junaki, bodi povedano, da je vsa dolina imela partizanski beg za barometer: kadar jo partizani popihajo, je prav gotovo, da bo čez nekaj časa prišla italijanska vojska. In zares, komaj je en sam italijanski vojak pomolil glavo iz za kakšnega vogla, je že vse bežalo iz zased. Očividno, ki je sam videl tak primer, pripoveduje: »Takole je bilo: partizanski komandir je pripeljal 35 mož v zasede. Razporedil jih je na pokopališču in po vasi Videm. Kar na lepem se prikaže sedem italijanskih vojakov, ki gredo po cesti proti vasi. Bili so še daleč — približno pol ure. Tedaj nenadoma prileti iz zasede neki partizan in javi komandirju — krvniku iz španske revolucije, doma iz Beltincev v Prekmurju, da se bližajo italijanski vojaki. Komandir ga strašno nahruli in reče, da ga bo takoj ustrelil, če se ne vrne takoj na položaj.

Malo za tem pa skoči komandir sam na kolo in reče drugim, da gre pregledat, kako se drže fantje na drugih zasedah. V resnici pa je na vso moč bežal in se je ustavil šele v tri četrt ure oddaljeni vasi Zagorica. Nahruljeni partizan pa se je usedel na cerkvene stopnice ob pokopališču in javkal: »O, zakaj nisem raje ostal doma.« Kmalu nato se je pogovorila vsa četa in se tudi spustila v divji beg. Niti en strel ni padel.

Kakor povsod, so hoteli tudi tu udariti najprej po duhovščini

Povedali smo že, da je partizansko vodstvo imelo duhovščino zelo v želodu. Da ni padla nobena smrtna žrtev, je bil morda vzrok v tem, ker je bil komandant partizanov menda sošolec od enega izmed duhovnikov v dolini. Ker pa je napetost vedno bolj naraščala, se je zgodilo nekaj, česar ljudstvo ni pričakovalo. Prvi udarec je namreč zadel partizanskega komandanta. Komandanta in komisarja v Dobrepoljah so oba odstavili in ju povišali za komandanta in komisarja dolenskega odreda. Tako sta morala zapustiti svoje mesto. Novi komandant — neki trboveljski rudar — kakor tudi komisar — neki mariborski igralec — sta bila prava divjaka. Takoj ob nastopu sta sklicala na Vidmu seetanek ljudstva. »Kakor na morišče, tako prihajate sem!« je vpil komisar. »In namesto da bi s pesmijo in vriškom prišli na naše sestanke in neprestano skrbeli le za to, kako bi nam pomagali, se držite kakor mile jere. Vem, da je bilo tu doslej neko podtalno rovarjenje, ki so ga vodili dobrepoljski vrhovi, toda sedaj jim je odklenkalo! Ta gnoj je treba takoj epraviiti s svetlo!« Prizadeti so takoj spoznali, koliko je ura. Kaplanija je dobila stražo, domače barabe so pomagale. Pri glavnih vratih je stražil Štrubelj Albert, zaradi nemarnosti odstavljeni komandant vaske zaščite. Pa je bil menda res nevaren, saj se je vsa vas smejala, ko je drugi dan zvedela, da se mu je kaplan čez noč izmuznil in izginil.

Komunistična revolucija žre lastne otroke

Razburjenje med partizani je bilo nepopleno. Cela četa je pretaknila dolino, da najde faršega zločince, dva dni je trajala gonja, toda zaman. Nato so vdrl v kaplanovo stanovanje, kjer so vse pokradli. Našli so fotografijo, ki so jo razmnožili in razposlali vsem četam, da si ogledajo zločince. Stanovanje so nato zabili in zapečatili. Čez vrata pa so napisali: »Zaplenjeno — smrtna kazen, kdor hoče vdreti.« Takoj nato se je začel proces proti komandantu odreda Crtemiru Mraku, češ da je on kriv, da je kaplan pobegnil, ker ga ni dal pravčasno streljati. Mrak je videl, kam pes tace moli, da bo namreč gotovo tudi nje »povohala Matilda«. Zato je z nekaj tovariši neznanu kam pobegnil. Tudi za njim je bila izdana tiralica in je bila izrečena smrtna obsodba.

»Zato, ker je dolina proti nam, jo bomo uničili«

Takoj po tem neuspehu so partizani zastražili vse ostale duhovnike v dolini, da jim ne bi ušli. Vendar je to trajalo le dva dni, zakaj 9. julija se je približala dolni enitica italijanske vojske. Kot so vsi pričakovali, se je tudi res zgodilo. Tudi to pot ni bilo ališati partizanskega streljanja, saj so jo vsi junaški partizani hitro popihali v zgornjo dolino. Vsa dolina je bila v velikem pričakovanju, da je prišla ura obračuna za partizanske strahote. Ni treba namreč posebej poudarjati, da so vodilni domači komunisti vsi prav tako pobegnili s partizani. V vseh je ostalo le nekaj prikritih somišljenikov, ki pa so jih vojaške oblasti hitro odpravile na varnejše mesto, kjer si bodo lahko ohladili svoje navdušenje. Takoj ko se je začela približevati vojska, pa so partizani drugi zgornji konec doline mobilizirali. Pobrali so moške od 18. do 40. leta, zopet so videli, da je vse ljudstvo proti njim, najbolj pa jih je grizlo dejetvo, ko so mogli opazovati, kako je ljudstvo v splošnem delu sprejelo italijanske vojake. Prisilni mobiliziranci v zgornjem delu doline so morali noč in dan kopati järke in postavljati barikade. Partizani so jim povedali v obraz: »Prav zato, ker je vsa ta dolina tako enodušno nastopila proti nam, se od tod ne bomo umaknili zlepa. Hočemo, da bodo tukaj boji, zato da bo vsa

Gospodarstvo

Evropsko kmetijstvo

Mednarodni kmetijski zavod v Rimu je na pravil zanimivo statistično preglednico, po kateri je bila v letih 1934—1938 evropska proizvodnja in potrošnja kmetijskih pridelkov naslednja: Evropa brez Rusije ima 4.1% vse proizvodnje na svetu in 18.6% vsega prebivalstva na svetu. Njena kmetijska proizvodnja je znašala 29.6% vse svetovne proizvodnje, potrošnja pa 36.8%. Večjo proizvodnjo kot potrošnjo imajo vse ostale celine na svetu. V vsej Ameriki (severni, srednji in južni) ne pridelajo toliko kot Evropa sama brez Rusije. Tudi ameriška potrošnja je manjša kot evropska.

Dejstvo, da odpade 29.6% vse svetovne kmetijske proizvodnje in 36.3% vse potrošnje kmetijskih proizvodov, dokazuje, kako važna je evropska celina in da jo je nemogoče izključiti iz svetovnega gospodarstva in da je ne more izločiti ameriška celina.

Petdesetletnica italijanskih kmetijskih konsorcijev. Te dni poteče 50 let, odkar je bila ustanovljena zveza italijanskih kmetijskih konsorcijev, ki izvršuje skupne nabave in prodaje za italijansko kmetijstvo.

Zamena bivših jugoslovanskih papirjev v Nemčiji. V uradnem listu v Berlinu je izšel odlok finančnega ministra Nemčije z dne 6. septembra, po katerem bodo dobili lastniki bivših jugoslovanskih državnih papirjev nemške blaginjske zapiske po 3.5%. Predpogoj je, da so te papirje prijavili in ob svojem času izročili. Nanaša se na vse osebe, ki so imele dne 1. decembra 1941 svoje bivališče v Nemčiji, vključno protektorat, v Alžaciji, Lorenju, Luksemburgu in na Spodnjem Stajerskem, Koroškem in Kranjskem. Bivše državne obveznice so morale biti dne 15. aprila 1941 dokazano v posesti oseb, ki prosijo za zamenjavo. Odredba finančnega ministra ureja tudi tečaj in sploh vse, kar je v zvezi s prevzemom.

Oddaja državnih papirjev v Srbiji. Da bi se izvedel sporazum o razdelitvi bivšega državnega dolga, pozivljajo srbske oblasti vse lastnike bivših jugoslovanskih državnih papirjev, ki so imeli dne 1. decembra 1941 svoj stan v sedanji Srbiji in ki so bili dne 15. aprila 1941 lastniki državnih papirjev, da naj te svoje papirje izročijo najkasneje do 15. oktobra letos v Belgradu pri Poštni hranilnici, na delu pa pri podružnicah Drž. hipotekarne banke ali davnih upravah.

Hranilne vloge v protektoratu. Pri hranilnicah na Češkem in Moravskem so v prvi polovici t. l. narasle vloge na knjižice in tekoče račune za 2 na 19 milijard kron. Do septembra se je višina vlog povečala še na 20 milijard kron.

Zivo srebro v Španiji. Kot znano, ima Španija enega največjih rudnikov živega srebra na svetu. To je Almaden. Lani je znašala proizvodnja v tem rudniku 40.600 steklenic, vsaka 35.3 kg. 706 steklenic je bilo prodanih v Španiji, 39.989 pa v inozemstvu. Na zalogi imajo še 6.000 steklenic. Razvoj rudnika kaže tudi dejstvo, da je v zadnjih treh letih dal rudnik državi 158.8 milij. petov davkov, t. j. približno ravno toliko kot skupno v letih 1925—1938.

Ameriški državni dolg je znašal konec septembra letos 86.6 milijarde dolarjev, dočim je znašal konec septembra lanskega leta 57.9 milijarde dolarjev.

Industrijski razvoj Danske. V preteklem letu je bilo na Danskem ustanovljenih 116 novih industrijskih družb z glavnico 26 milij. danskih kron. 33 družb pa je povečalo svojo glavnico za 64 milij. lir. V začetku leta je na Danskem obstajalo nad 700 delniških industrijskih družb z glavnico nad 2 milijardi kron.

dolina uničena. In res, še iz drugih krajev so prihajali partizani, tako da jih je bilo vsega skupaj v zgornji dolini 500 do 700. Ker italijanska vojska iz zasedenega dela doline ni napadala, so jo hoteli prisiliti, da bi se začela orožem odgovorila na zasedene vasi. Dve noči so neprestano zahrbtno napadali vojaške patrole samo zato, da bi izzzvali protitudarec, ki naj bi zadel proketo farško ljudstvo, ki se jim je vedno in povsod na skrivaj upiralo. Tudi poveljstvo vojske je zvedelo za pekleniski načrt partizanov in mu zato ni nasedlo.

Kmalu pa je prišla oborožena sila, ki je s strahovitim udarom uničila zločinsko republiko, ki je prinesla toliko gorja nad nedolžno ljudstvo. Poročilo o teh dogodkih pa je dal begunec, ki mu je uspelo zbežati iz tega pekla.

KULTURNI OBZORNIK

Otvoritev umetniške razstave Tineta Gorjupa

V nedeljo 20. t. m. ob 11 dopoldne je v Jakopičevem paviljonu odprl svojo prvo kolektivno razstavo v Ljubljani akademski slikar Tine Gorjup, znan umetnostnemu občinstvu iz je prejšnjih razstav, predvsem pa v provinci, kjer se je zelo lepo uveljavil. Mnogo občinstva se je zbralo v hramu naše umetnosti, da se udeležijo otvoritve. Poleg zastopnika Visokega komisarja tiskovnega atašea dr. Attilia de Cecca so se udeležili tudi predstavniki umetniškega življenja — tako predsednik Narodne galerije dr. Windischer, predsednik kulturnega odseka mestne občine ljubljanske dr. Pretnar ter večina slovenskih umetnikov poleg drugih kulturnih delavcev in ljubiteljev umetnosti. Razstavo je otvoril v imenu Društva slovenskih likovnih umetnikov predsednik akad. slikar prof. Saša Santel, ki je ob tej priliki lepo predstavil mladega samostojno nastopajočega umetnika z naslednjimi besedami:

Zopet me je doletela tovariška dolžnost, da spregovorim nekaj besed ob otvoritvi razstave člana DSLU akad. slikarja Tineta Gorjupa.

Slovenci smo po številu relativno majhen narod in imena naših kulturnih delavcev nam po večini niso tuja, tem manj, če se kateri izmed njih povzdigne preko povprečne ravni. Tako nam tudi ime Tineta Gorjupa ni novo, saj ga poznamo iz raznih skupnih razstav DSLU in Lade posebno iz njegove nove razstave, da jo je priredil skupno z gđc. Remčevo in gospo Lavrinovo. Gorenjce pa je predlanskim presenetil z lepo samostalno razstavo v Kranju, ki je pomenila zanj vsestranski uspeh. Pričujoča razstava je njegova prva samostojna prireditev v Ljubljani.

Tine Gorjup je še mlad, a ustvarjalna sila, ki tiči v njem, ga sili k neprestanemu delu. S tem delom je opozoril na se in na svojo umetnost že široke kroge umetnost ljubce publike in sedanja razstava bo brezdvomno pomnožila zanimanje za njegovo umetnost.

Kakor večina naše mlajše generacije je našel tudi Gorjup svojo končno umetnostno izobrazbo

v zagrebški akademiji, kamor je prišel po dobri pripravi, ki mu jo je nudila takratna umetnostna šola Prohude v Ljubljani, posebno pa umetnostna pedagoška navodila profesorja Mirka Subica V Zagrebu mu je bil glavni mentor Ljuba Babič. A ime profesorja ne zadostuje, če hočemo razumeti, zakaj si je izbral umetnik določeno pot. Vsakdo ki je imel priložnost opazovati razvoj nastajajočega umetnika ve, koliko vpliva nani, razen šolanja prirojena specialna darovitost, družinska tradicija, občevanje s tovariši, umetnostne razstave, ki jih vidi v svoji razvojni dobi in že marsikatero okolnost, ki je ne moremo zasledovati ker sega v najnotranjše občutje bodočega slikarja. Rezultanta, ki se končno izčrpi iz vsega tega, se pojavi šele v delu zrelega umetnika in se stopnjuje v individualnost, ki lahko pomeni nove

poti, nova razkritja. Če pa profesorjev vpliv popolnoma obvlada učenca in napravi iz njega zgolj posnemovalca, kaže to brez dvoma na pomanjkanje samostojnih sposobnosti ter postane za poznejšega ustvarjalca lahko usodepolna. Profesorjev vpliv pa je neizmerne važnosti, kjer se omejuje na vcepitev strokovnega znanja.

Če se po tem splošnem pogledu vrnemo na Tineta Gorjupa, smemo trditi, da mu je bila šola zlasti važna in potrebna zato, da si je z njo pridobil ono strokovno podlago, ki mu omogoča, da z neoporečno sigurnostjo suka svoj čopič. Vse drugo tiči v njem že iz predakademskih časov: šola v Zagrebu in še posebno ogledovanje razstav v Italiji in v Franciji so mu pa pokazale končno smer.

Tine Gorjup je naturalist, t. j. je proučevalec narave in v njej najde vedno dovolj hvaležnega

gradiva za svoja dela. V naravi pa išče predvsem lepoto: lepoto motiva, njegove kompozicije in barvitosti. Lepoto išče tudi v posamezni potezi črpuča, izogibajoč se pri vsem delu prisiljene originalnosti, ki skuša vzbujati pozornost z zunanjimi efekti.

Gorjupa zato ne bodo šteli med avangardiste sodobnega slikarstva, dokler bo naglasenje takih zunanjih posebnosti igralo kakršno koli vlogo pri ocenjevalcih umetnosti. Zdi se, da mu tudi ni na tem ležeče ter da se zaveda večjega pomena onega ocenjevanja, ki ga tvori kolektiv cele generacije občinstva in ki je doslej vedno končno odločal objektivno kakovost umetnikovega dela — kakor o muziki, literaturi in gledališču, tako brez dvoma v glasbi, literaturi in gledališču, tako brez dvoma tudi v likovni umetnosti.

Ime Tine Gorjup ne predstavlja zato posebnega in novega programa. A vendar nas njegove slike vedno privlačujejo in vedno bolj zanimajo. V njih vidimo delo resnoga in ambicioznega slikarja redkih sodobnosti v podajanju onega lepoteznega bista podobne, krajini in cvetja, ki gledalca prepričuje in osvaja.

Pri vsem tem smemo trditi, da je Gorjupova umetnost v toliko sodobna in moderna, v kolikor si je znala priboriti nova pozitivna dognanja slikarstva zadnjih desetletij. Da bi pa postal pri tem zgolj eklektik, zato je njegova prirojena potencia premočna. To je tudi vzrok, da izpričujejo Gorjupove slike svojo individualnost, ki je seveda v skladu s prirojeno umerjenostjo njegovega značaja.

Naj bi aktivni in pasivni gledalci gledali to zbirko slik z onim neoskrunjenim zanimanjem in z ono radostjo, s katero so bile ustvarjene. To je želja, ki jo izrekam spoštovanemu tovarišu Tinetu Gorjupu, ko proglasim otvoritev njegove prve kolektivne razstave v Ljubljani.

Tako je bila odprta zanimava razstava, ki bo v teh prvih jesenskih dneh vabila sprehajalce Tivolija in ljubitelje umetnosti v svoj hram. Razstavil je umetnik 69 del, olinatih slik, predstavljajočih predvsem motive iz pokrajin, tihožitja, pa tudi portrete. Predvsem ti zadnji so zelo številni in uspehi ter kažejo Gorjupa kot izvrstnega portretista, h čemur ga usposablja že njegov realizem. Pripricani smo, da bo razstava privabila mnogo gledalcev, kakor jo tudi zasluži. Strokovno sodbo o njegovi umetnosti pa bomo še prinesli.

Tine Gorjup: Pokrajina.

Drobne novice

Koledar

Torek, 22. septembra: Tomaž Vilanovski, škof; Mavricij, mučenec; Digna, devica in mučenica; Emeran, škof in mučenec.

Sreda, 23. septembra: Linus, papež in mučenec; Tekla, devica in mučenica; Ksantipa, sveta žena; Sozij, mučenec; Poliksena, sveta žena.

Novi grobovi

† V Ljubljani je v ponedeljek, 21. septembra v 78. letu življenja mirno v Gospodu zapel g. Anton Jakac, oče akad. slikarja g. Božidarja Jakca. Pogreb bo v torek, 22. septembra ob 5 popoldne v Žal. kapelica sv. Andreja, k Sv. Križu. Naj v miru počiva Gospodu sinu naša iskreno sožalje!

Prodaja plemenske živine

Po nalogu Kmetijskega oddelka Visokega komisariata obveščamo vse kmetovalce, da bo v torek popoldne od 9 do 12. v klanici v Ljubljani, prodaja plemenskih krav in prešitev po ugodnih cenah.

NAROČNIKOM „NAŠE KNIJGE“

Naročnike na I. polletje naše knjižne zbirke obveščamo, da bo izšla 11. knjiga znamenitega Budakovega romana „Ognišče“ zadnje dni v septembru. Naročniki na drugo polletje naše zbirke ki so obsegala 4 knjige: Kociper: Gorčane, Savaneschi: Paganini - Chopin, Dickens: Dorritova najmlajša in prejeto prvo knjigo (Gorčane) v četrtek 24. septembra 1942. „N A Š A K N J I G A“ LJUDSKA KNJIGARNA v Ljubljani — Pred škofijo 5

— Zavod sv. Stanislava. Učenci, kateri se žele vpisati v škofjsko gimnazijo, ne da bi stanovali v zavodu, naj čimprej vložijo prošnjo pri vodstvu zavoda sv. Stanislava, Bleiweisova 52 a.

— Sprejemni izpit za I. gimn. razred bodo delale učence, ki so vložile prošnjo na I. ženski realni gimnaziji, v petek, 25. septembra in v soboto, 26. septembra, in sicer v Lichtenurnovem zavodu, ne v umobolnici, kakor je bilo prvotno določeno. Začetek vsakokrat ob 8. Učence naj prinese s seboj pisalno in risalno orodje razen papirja. — Ravnateljstvo.

— Privatna dvorazredna trgovska šola Zbornice za trgovino in industrijo, Gregorčičeva ulica

Ljubljana

Nabavljalna zadruga mestnih uslužbencev

Mestnemu prebivalstvu je ta skoraj še nova nabavljalna zadruga prav malo znana, zato so pa tam bolj zadovoljni z njo mestni uslužbenci, ker jih res naglo in redno zalaga z racionalnimi in najraznovidnejšimi drugimi živilski ter v njeni trgovini dobili celo dosti lepe domače zelenjave, ko jo je primanjlovala na živilskem trgu. Zato je zadruga zelo naglo premagala vse pomisleke in uslužbenschih vrstah in se je članstvo prav naglo večalo ter je doseglo že 551 zadržnikov s 1550 deleži.

Doslej je nabavljalna zadruga mestnih uslužbencev imela po dobroti mestne uprave zasilne prostore na dvorišču magistratnega poslopja. Ti prostori so bili seveda kmalu premajhni in županstvo je takoj upoštevalo tesnobo prostorov ter je z namenom, da pomaga mestnemu uslužbenstvu, takoj dovolilo zadrugi velike in lepe prostore v pritličju mestne hiše v Prečni ulici št. 2. Vsi visoki, zračni ter dosti prostorni prostori so v pritličju hiše, velika prodajalna ima pa svoja okna na ulico.

Komaj se je nabavljalna zadruga mestnih uslužbencev z magistrata preselila v svoje nove prostore, jo je v soboto popoldne že obiskal podžupan comm. dr. Salvator Tranchida z generalnim tajnikom Franom Jančigajem.

Ko sta si gosta v spremstvu predsednika zadruga višjega komisarja Andreja Grassellija ter podpredsednika in vodje trgovine Lojzeta Koželja ogledala veliko trgovino in štiri prostore za skladišče, so ju v zadrugi pisarni pozdravili vsi odborniki in v njihovem imenu je predsednik Grasselli izrekel županstvu zahvalo za zares veliko pomoč in skrb, ki jo z vso naklonjenostjo vedno izkazuje zadrugi in s tem vsemu mestnemu uslužbenstvu.

Podžupan comm. dr. Tranchida se je prijazno branil velike hvale, češ da bo županstvo še nadalje z velikim veseljem podpiralo vsa prizadevanja zadruga in mestnega uslužbenstva, saj je obojestranska zadovoljnost najboljša jamstvo za uspešno delo mestne uprave v prid prebivalstva vse ljubljanske občine.

1 Za simfonični koncert, ki bo v proslavo 150 letnice rojstva enega najpomembnejših italijanskih opernih skladateljev Gioachina Rossinija, se je začela danes na dnevni blagajni v operi predprodaja vstopnic. Občinstvo opozarjamo, da bo ta koncert v opernem gledališču v petek, dne 25. t. m., ob pol 7 zvečer. Nastopil bo popolni veliki orkester v naši najboljši zasedbi pod vodstvom dirigenta Draga Marija Sijanica.

1 Prvi intimni koncert letošnje koncertne sezone bo v ponedeljek, dne 28. t. m. ob pol 7 zvečer v mali filkarmonični dvorani. Nastopili bosta priznani naša pianistki Bizjak-Valjalo Marta in Silva Hrašovec ter izvajali koncertni spored na dveh klavirjih. Obe umetnici sta izvedli pod okriljem Gl. Matice že več podobnih koncertov v minulih sezonah in so bili vedno deležni spoštnega priznanja. Spored bomo objavili te dni. Predprodaja vstopnic od srede dalje v knjigarni Glasbene Matice.

1 Vpisovanje za II. dekljsko ljudsko šolo (licej) bo v zavodu Notre Dame na Marmontovi cesti št. 23 in sicer: za nove učence na I. razred 28 in 29. septembra, za vse ostale razrede in otroški vrtec pa 30. septembra, vsakokrat ob 8 do 12. Zdravniški pregled novovpisanih učenk ob 29. sept. ob pol 12. — 30. sept. je vpisovanje tudi v otroški vrtec pri sv. frančiškankah na Mirju.

1 Vpisovanje na strokovni obrtni nadaljevalni šoli za mehanike in tehnične obrti v Ljubljani. —

št. 27 (Trgovski dom, poleg Visokega komisariata), vpisuje vsak dan dopoldne.

— Prvi dan jeseni. V ponedeljek je bil prvi dan jeseni. Dan sv. Matevža, apostola. V vremenskih rekah naših očancev ima sv. Matevž tudi svoj pomen. Kakršno je vreme na Matevža, takšno je potem do Lukeža. Ponedeljek zjutraj je bilo megleno. V soboto je bil prav vroč dan, temperaturni maksimum je bil +24,3°C, za nekaj stopinj nižji je bil v nedeljo. Nedeljski jutranji minimum je bil +12,4°C, skoraj toliko tudi v ponedeljek. V nedeljo je začel barometer padati. V nedeljo popoldne je bil kratek, dobre 3 minute trajajoč lokalni naliv. Padlo je do 0,2 mm dežja. Deževalo je le nad mestom, ko je bilo v okolici popolnoma jasno in sončno. Kakor smo že omenili, je bil v ponedeljek prvi jesenski dan po koledarju. Astronomski jesen se začne 23. t. m. ob 17. 17 minut v znamenju tehtnice, ki vlada od 23. septembra do 23. oktobra.

— Dva dobra sosed. Na zapadni periferiji Ljubljane, kjer se vrste lepe, moderno zidane vile z vsem komfortom. Dva sosed sta na vrtu vzgojila lepe hruške raznih plemenitih vrst, ki so jima letos izredno dobro obrodile. In sosed sta jih dan za dan od ranega jutra do poznega večera opazovala, ogledovala in jih prav po sadjarsko negovala. Prišel je čas zoritve. Hruške so bile zrele. Sosed Janko jih je začel vsak večer preštevati, toda zjutraj se je njih število vidno krčilo. »Zlomek, kaj je to?« je premišljeval in Janko se je odločil, da bo stal na straži tudi celo noč. Skril se je v vrtno uto. Čakal je in čakal. Zjutraj okoli 5 je že hotel zapustiti uto in oditi v posteljo. Se malo je postal. Ne zastoji. Opazil je človeka, kako je prišel z dvema košaricama in začel prav po strokovnjaško hruške obirati. Nabral jih je polni košari in lepo smuknil čez plot. Bil je sosed Nande. Janko ga je lepo poštoval in mu odnesel hruške. Nande je baše hruške prodajal nekemu branjevcu in se pobahal, da jih ima veliko zalogo. Prej sta si bila Janko in Nande dobra sosed, sedaj se ne pogledata.

— Breskvina drevesa moramo škropiti. Ljubljana in njena najbližja okolica sta breskvinim nasadom zelo malo naklonjena in redko katero leto pridelata sadjar nekaj okusnih breskev. Tako leto je bilo letošnje. Vse drugače je po vinorodnih predelih, kakor na Dolenskem in v Beli Krajini, kjer breskve prav dobro uspevajo in to kar sredi vinskih trt. Tam so breskve tudi najmanj škodljivo, ker so zasajene navadno daleč od krompirjevih njiv. Breskve je namreč edino drevo, na katerega lubju prežimi krompirjeva uš do pomladi, ko se zopet naseli na krompirju in pogosto uniči cele nasade. Kdor pa hoče imeti breskve na svojem vrtu, temu je njegova dolžnost, da jih temeljito škropi in sicer že sedaj, v jeseni, tako da uniči vse uši. Tudi sredi zime, ob kakem lepem dnevu, je dolžnost sadjarja, da škropi svoje drevje.

redno ob sredah in četrtkih, in abonmaja red A in red B, za isto število predstav v operi in drami, vendar na nedoločen dan. Razpisan je še specialni stalni abonma red torek za 20 dramskih predstav, ki se bodo vzpirajale redno ob torkih. Ugodnost abonmaja predstavljajo predvsem znatni popusti, ki jih uživajo stalni posetniki gledaliških predstav. V razmerju z dnevnimi cenami uživa abonent 20 odstotkov popusta, državni in samoupravni uradnik pa doseže celo 30 odstotkov popusta. Uprava gledališča vabi k množičnemu odzivu in prijavam za abonma, ki tvori stalen kader posetnikov naših umetniških zavodov.

1 Razpis abonmaja. Občinstvo opozarjamo na razpis gledališkega abonmaja za sezono 1942-1943. Prijave sprejemajo vsak dan v veži dramskega gledališča. Abonma obsega 20 dramskih ter 18 opernih oziroma operetnih del, skupno 38. Spored za obe gledališči vsebuje dela klasičnih in modernih avtorjev.

1 Lepa kvaterna nedelja. Kakor prva, angelska, je bila tudi druga, kvaterna nedelja v septembru lepa in sončna. Jutranja megla ni motila ljudi. Kmalu je zasijalo sonce, ki se je poslavljalo od poletja, kajti v ponedeljek je že nastopila — jesen. Mnogi vnati kopalci in kopalko so zasedli svoje prostore ob Ljubljani, tako tudi v mestnem kopališču že zgodaj dopoldne in so se tam utabirali kar do poznega popoldneva. Vlado je povsod ob Ljubljani pravcato kopalsko veselje. Lepo vreme je okoli 2 popoldne prekinil nad Ljubljano dobre 3 minute trajajoči naliv. Nad mesto je priplul v višini kakih 1000 m črn oblak, ki je zil goste curke dežja na mesto. Dež je lepo pomolil ulice in mestne ceste, da je zgnil prah ter je škropljenje opravil naliv mesto mestnih delavcev. Mnogi kmetje so hiteli spravljati še zadnjo otavo pod streho. Vozili so jo z barjanskih travnikov lepo suho domov. Po nekaterih travnikih so začeli kositi tudi otavič.

1 Baletni večer obsega tri dele: Chopiniano, Dolnanyjevo skladbo: »Pieretin pajčolan in Borodinove »Polovski ples«. Koreograf in režiser: ing. P. Golovin. Solisti: Bravničarjeva, Japljeva, Remskarjeva, Golovin, Kirbos k. g. in Pogačar. Načrti za kostume v »Pieretinem pajčolanu«: Jela Vilfanova.

1 Ponedeljkov trg. Druga leta je o ponedeljkovih vladalo na živilskem trgu nekako mrtvilo, ko je bil dovoz nekako manjši in so se navadno gospodinjice ob sobotah založile za prihodnji teden. Ponedeljki pa prinašajo sedaj posebno živahnost na trg. Navadno prihajajo večje pošiljke sadja in drugih živilskih potrebščin prav za ponedeljek na trg. Ta ponedeljek, 21. t. m. je bil živilski trg spet dobro založen z zeleno papriko, ki jo je bilo nad 6000 kg. Ogromno je na trgu raznega grozdja. V soboto popoldne so z glavnega tovarnega kolodvora vozili velikanske vozove grozdja, zaboj pri zaboj. Ker je obilo grozdja, so cene tudi nekoliko nižje. Prišla je tudi večja pošiljka malancan, ki so po 6 lir kg. Tudi nekaj poznih melon je bilo na prodaj po 3 lire kg. Na izbiro je bilo v ponedeljek tudi večje število domačih zelinatih glav.

1 Dario Nicodemmi: »Učiteljica«. Komedia v treh dejanjih. Prevedel Ivan Gruden. Osebe: Grof Filip Blagaj — VI. Skrbnišek, Jakob Grdin, posestnik — Pavle Kovič, Janez Klopčič, šolski sluga — Kosič, Vohan, policijski svetnik — Gorinšek, Marija Svetina, učiteljica — Kraljeva, šolska ravnateljica — Starčeva, Liza, učiteljica — Gorinškova. Režiser: Jože Kovič.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Torek, 22. septembra, ob 17.30. »Učiteljica«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera: Sreda, 23. septembra ob 17. »Baletni večer«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Petek, 25. septembra ob 18.20. »Rossinijev festival«. Izven. — Sobota, 26. septembra ob 17. »Seviljski brivci«. Izven. Nedelja, 27. septembra ob 17. »Seviljski brivci«. Izven.

RADIO. Torek, 22. septembra: 7.30 Slovenska glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Duet harmonik Malgaj — 13 Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.20 Lahko glasbo vodi dirigent Gallino — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijance — Operetna glasba — 14.45 Poročila v slovenski — 17.15 Koncert sopranistke Nade Stritarjeve — 17.35 Koncert violoniste Marie Secehi — 19.20 Poročila v slovenski — 19.45 Gperetna glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Svečanosti legionarjev — 21.13 Narodna glasba — Orkester vodi dirigent Zeme — 21.45 A. Nicotera: Pogovor s Sloveni — 21.55 Koncert tria Šlaja-Burger-Lipovšek — 22.30 Pesmi in napevi — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočni službo imajo lekarne: dr. Kmet, Bleiweisova c. 43; mr. Trakoczy, ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Iz Gorizije

Smrt zgledega dekleta. V Lomu di Canale je 30. avgusta po daljšem bolehanju vdano v Gospodu zaspala Milka Strukelj, prednica Marijine družbe. Pokojnica je bila vzorna mladenka. Pridna in delavna je vestno skrbela za domačo hišo, poleg tega pa skoraj 20 let vneto pomagala pri delu na prosvetnem in verskem polju. Vsi so jo spoštovali in radi imeli. Na zadnji poti jo je ob asistenci štirih duhovnikov spremljala vsa duhovnja. Ko smo se poslavljali od njenega prezgodnjega groba, je bilo malokatero oko suho. Vsemožni naj bo blagi pokojnici bogat plačnik, mi jo bomo ohranili v svetlem spominu!

Načrti za moderno izgraditev našega mesta. Okrog dveh problemov se v zadnjih letih suče in plete izgraditev in lepšanje našega mesta: ureditev našega glavnega trga (Piazza Vittoria) in sistematična prezidava ulice Tunisi, nekdanjega judovskega »ghetta«. Obe vprašanji sta bili pred kratkim na dnevnem redu seje mestnega sveta in sta bila sprejeta načrta, po katerih naj bi se preureditev izvršila. Načrt za moderno ureditev glavnega trga je izdelal arhitekt prof. Fabiani, načrt za prezidavo »ghetta« in ureditev struge Karn je napravil mestni tehnični urad pod vodstvom nadinženirja dr. Arturja Glessija. Ta načrt predvideva 25 milijonov stroškov, pomeni za njeno zunanjo obliko pa tudi za njeno urbanistično strukturo velik napredek in dragoceno pridobitev.

Z Gorenjskega

Voditelj upornikov na Gorenjskem ustreljen. Gorenjski tednik poroča, da je bil ob priliki policijske akcije dne 9. septembra na Jelovci ustreljen Josip Gregorčič z Jesenic, znan pod lažnim imenom Gorenec. Poleg njega je bilo ustreljenih še 32 upornikov, 8 pa ujetih. Gregorčič je bil glavar upornikov, ki so se nahajali na Gorenjskem. Izdal je povelje za vse gnusne napade in umore nad ženami in možmi; uničena tolpa je v zadnjem času napadla in izropala vasi Kropo, Ribno in Podnart. Gregorčič je tudi zasnoval umor kranjskega živnozdravnika Bedenka.

S Spodnjega štajerskega

Smrten padeec s strehe. 61 letni Peter Strasseger iz St. Jakoba je imel opravka na domači strehi. Ko je hotel splezati s strehe, v mraku ni opazil, da mu je nekdo odnesel lestev. Mož je padel s strehe, si zlomil tilnik in oblečal mrtve.

Iz Hrvaške

Odpiranje delavskih domov v NDH. Urad za poddržavljeno premoženje v hratskem finančnem ministrstvu je dal Hrvatski delavski zvezi v najem za 99 let več poddržavljenih hiš in poslopij v raznih hrvatskih mestih in krajih, v katerih bo sedaj omenjena delavska zveza odprla delavske domove.

Udeleževanje ustaške mladine v NDH med letošnjimi počitnicami. Vodstvo hrvatske ustaške mladine je za svoje članstvo imelo v letošnjih čijaških počitnicah več skupnih mladinskih taborišč, v katerih je bila ustaška mladina pod stalnim strokovnim vodstvom in nadzorstvom. V taboriščih je bila ustaška mladina od ljudskih pa do visokih šol. Za najmlajše člane ustaške mladine je bilo skupno taborišče ob Savi, v bližini Zagreba. Mladina se je v njem udeleževala v raznih športnih prireditvah, po svojih močeh je pa pomagala tudi ljudem pri delu na polju. Taborišča so bila tudi za ustaško delavsko mladino. Za moške člane te organizacije je bilo tako taborišče v Strubičkih toplicah, za ženske pa v Samoboru. Srednješolska mladina je prebila počitnice deloma v taborišču v Krapinskih toplicah, deloma pa skupno z nemško Hitlerjevo in slovaško Hlinkovo mladino v taborišču v Ozlju. Tekom počitnic je imela ustaška mladina tudi več športnih nastopov. Tako plavalne tekme v Bjelovaru in lahkoatletsko prireditve v Zagrebu.

Strokovno šolstvo za delavski stan v NDH. Vodstvo hrvatske delavske organizacije namerava v kratkem odpreti v Zagrebu več delavskih strokovnih šol, v katerih bodo delavci dobivali spopolnitev v svojih strokah v prostem času.

Predavanje nemškega znanstvenika v Zagrebu. Na zagrebški tehniški je imel te dni pred zbranimi hrvatskimi pravniki in gospodastveniki predavanje dunajski vseučiliški profesor dr. Würdinger. V predavanju je obravnaval snov: »Stališče in naloge gospodarskih skupin, kartelov in koncernov v nemškem gospodarskem in obrtnem pravu«.

Iz Srbije

Kopaljšča za belgrajsko mladino. Kljub številnim kopaljščem na Savi in Donavi Belgrad dosedaj ni imel še nobenega pravega kopaljšča za šolsko mladino. To vprašanje je letos rešila tudi belgrajska občina na ta način, da je dosedajni veliki bazen v živalskem vrtu preuredila in ga pripravila za kopaljšče za šolsko mladino do 12. leta starosti in ki že zna plavati. Zaradi vzdrževanja potrebnega reda so bili določeni kopalni dnevi za fante ob ponedeljkih, sredah in petkih, za deklice pa ob torkih, četrtek in sobotah. Vstopnina je bila določena na šest dinarjev ter si je mladina tudi lahko ogledovala vse prostore živalskega vrta. Za novo šolsko leto bo pa mestna občina uredila več novih otroških kopaljšč v bližini Nebušinega stolpa ob Savi, ki bodo povsem moderna in bodo v vsakem oziru ustrezala vsem sodobnim sanitetskim predpisom.

Nov tednik v Belgradu. Kot glasilo srbskega rodoljubja je pričel pred kratkim izhajati v Belgradu nov tednik »Srbski Narod«. Tednik izhaja vsak petek.

Quododelna TORBA

37.

SKLENE, DA POJDE ISKAT IZGUBLJENI GRAD IN ZENO. GRE H KRALJU IN MU VSE POVE. ZACUDEN POSLUŠA KRALJ IN VZAME NJEGOVO MATER K SEBI ZA CAS, DOKLER SE MILORAD NE BI POVRNIL.

38.

KRALJ SPREJME MATER, MILORAD PA VZAME MAČKO IN PSIČKA NA POT. HODI, HODI, A NE OBUPA IN ROMA ČEZ HRIBE IN DEZELE. TAKO PRIDE DO MORJA.

Stolpi molčanja obvladajo Bombay

Kakor poročajo listi, so v Indiji hudi nemiri, zlasti pa v Bombay. O tem mestu objavlja »Berliner Lokal Anzeiger« tole zanimivo poročilo:

Bombay, ki je močno utrjeno, glavno oporišče angleškega brodarstva v Indiji, je hkrati eden najbolj izrazitih kozmopolitčnih mest na svetu in hkrati vrata do bogatije te dežele, ki je skozi nje prišel marsikateri nepovabljeni gost. Mesto je bilo v oblasti Portugalske, dokler ni kot dola Katarine iz Bragançe pripadlo njenemu možu, angleškemu kralju Karlu II., ki je prepusil otok Vzhodnoindijski družbi. Ta je ustanovila mesto in je l. 1700 premestila svoj sedež iz Surata v ta dobro zavarovani kraj, ki se je kmalu povzpela na višek — ne le zaradi razvoja bombažaste industrije, marveč predvsem zaradi ugodnega poštnege prometa z Evropo, ki je postal z odprtjem Sueškega prekopa še bolj ugoden.

Ljudje vseh plemen, noše vseh narodov sveta in vseh krajev Indije napolnjujejo ceste, ki nanje celo ob jako vročih dneh pihlja hladni morski veter. Mimo mednarodnega življenja, kakršno se prikazuje v tem, na ozkem prostoru zgnetenem milijonskem mestu že z vrvežem elegantnih avtov, nujna Bombay značilno podoba indijskih velemest z neizmernim razkošjem poleg najhujše bede, ki se razkazuje očito po cestah, katere so edino bivališče marsikaterega domačina. Seveda pa tu beda ni videti tako grozna kot v kakih severnih krajih. Nekak nadih romantike obdaja tu tudi beda. Globoka vernost ljudstva, ki se izraža v še tako neznatnih prilikah, uvršča celo uboštvo, lakoto in bolezen v neomajno zakonodajo božanstva, ki ureja ves svet.

Povsod srečavaš »svete« krave in bike in opce. Opaziš jih med pisanimi, slikovitimi hišami bazarov, v galerijah preplelih dvorišč in tudi v gneči avtomobilov po cestah. Tako se prepletata evropsko in indijsko življenje drugo z drugim in nujata Bombay svojski, posebni obraz.

Tudi v tem mestu je hinduistični življenjski števil-

nejši kot mohamedanski. S tema dvema se družijo tretji, ki ni sicer v nobenem indijskem mestu tako očitno, namreč kasta parzov, oboževalcev ognja, ki se je v 8. stoletju po Kr. z Zoroastrovim naukom priselila iz Perzije. Ne zaradi svojega števila — saj jih je le 110.000 med milijoni Indov — tvorijo važno postojanko v javnem življenju Bombaya in tudi Indije, pač pa zaradi svojega vprav pravičnega bogastva. Celotna angleška vlada se ozira nanje in jih uporablja v svoje posebne namene.

Celo strahotni obrisi jastrebov, ptičev parzijskih pokopališč, ki prežijo na plen na belem zidovju »stolpov molčanja« in na vejah ondotnega drevoja, ne morejo zatemniti vedrega ozračja Bombaya. Na najlepšem delu Bombaya, na Malabar-skem griču, se dvigajo te zgradbe. Njihov strahotni pomen ne odbija le Evropejcev, marveč tudi Indijce. Ker so parzom ogenj, voda in zemlja, sveti elementi, a je truplo nečisto, ne sme priti v stik s temi tremi elementi. Zato jih prepustijo »stolpu molčanja« — jastrebom. Poželjivo strmi srepoče oči teh roparskih ptičev na bližajoče se pogrebe z belo-oblečenimi pogrebci, ki so v znak skupnega žalovanja povezani z istoharnim traktom drug z drugim. Jastrebi iztegujejo svoje naglusne vratove, ki z njih visi ohlapna koža nizdol, in planejo na svoj plen, katerega jim podasta dva belooblečena možka; nihče ju ne sme slediti. Ta prizor je skrit vsem očem, toda čez nekaj časa zapustijo jastrebi stolp z vreščanjem in glasnim plahutanjem — njih strahotna pojedina je končana. Še potem, ko se s tempeljske ograje razgleduješ po morju in po sinji daljini, imaš v ušesih tisto strašno vreščanje jastrebov.

V razkošnem hotelu Taj Mahal z njegovo, k morju obrnjeno vežo, vrvi orientalsko in evropsko življenje sem in tja. Vidiš ladje, ki prihajajo v luko in odhajajo iz nje, vidiš v dalji zeleno blesteče se otoke in eden od njih je otok Elefanta, ki slovi po svojem pravičnem templju v votlini.

Triumf človeške zmogljivosti

Gundar Haegg je pretekel 5000 m izpod 14 minut!

Göteborg, 21. sept.

Iz Göteborga na Švedskem poročajo, da je pretekel fenomenalni tekač Gundar Haegg 5000 metrov v 13 minutah, 58,2 sek. S tem je ugasnil luč dosedanjemu svetovnemu rekordu Finca Taiste Maekije, čigar ime je do včeraj blestelo na listi svetovnih rekordov na tej progi z znakom 14:08,8 iz l. 1939. Čudovito zdrav in žilav tekač Gundar Haegg nas ni presenetil s tem, da je postavil nov svetovni rekord na progi, na kateri so želi atleti mednarodnega slovesa kakor so Kolehmainen, Guillemon, Nurni, Wide, Ritola, Salminen in drugi toliko slave. Ko smo preteklo nedeljo poročali o njegovem novem svetovnem rekordu na tri angleške milje (4824 m), smo tudi izjavili vtis, da gre za generalno preizkušnjo hitrosti in zmogljivosti za naskok znamke na 5000 m. Zapisali smo, da ne mine teden, da ne bi slišali za senzacionalne novice o tem najzmogljivejšem tekaču vseh časov in narodov. Temu smo v našem listu dodali, da je zelo verjetno, da bo imel Maekijev rekord svojo veljavo samo še en teden...

To, kar nas pri današnji senzacionalni novici posebno preseneča, je čas, ki ga je dosegel Gundar Haegg: 5000 m v 13:58,2! Na podlagi rezultata, ki ga je dosegel pred dobrim tednom v teku na 3 milje smo ugibali, ali bo mogoče doseči visoko znamko, ki jo je postavil Maeki pred tremi leti. Po računih na papirju smo ugotovili, da bi Haegg v srečnem slučaju lahko izenačil Maekijev svetovni rekord, če bi tekel z nezmanjšano hitrostjo še nadaljnjih 176 m. Zgodilo pa se je veliko več kot so mogli pričakovati največji optimisti. Gundar Haegg, visoko raščen fant s kmetov, ki se je pet let krepil s sekiro v gozdu, v prostem času pa se podil po mehkih stazah in nabiral moči za svojo športno bodočnost, je v enem samem poletju razveljavil vsa teoretična razglabljanja o mejah človeške zmogljivosti in dokazal, da je v zdravem človeku še toliko neodkritih sil, da imajo svetovni rekordi, za katere se potegujejo milijoni izsolanih atletov, le trenutno veljavo. Dosele je se vzpenjale rekordne znamke le za drobce sekunde in picle centimetre. Gundar Haegg pa je porušil včeraj Maekijevo znamko in jo znižal kar za 10,6 sekunde. Mimogrede je postavil tudi nov svetovni rekord v teku na 3 angleške milje.

Da dobimo pravo sliko o hitrosti, ki je bila potrebna za tak rekord smo vzeli svinčnik v roke in izračunali, da je tekel s povprečno hitrostjo 16,66 sek na 100 m. To je približno največja hitrost, katero zmorejo in zdržijo na 100 m vsi tisti fantje in moške, ki bi bili užaljeni, če bi jim kdo očital, da so počasni. Haegg pa je zdržal to hitrost na progi, ki je 50 krat daljša! V resnici je za človeštvo brez posebnega pomena, če so ljudje za sekundo hitrejši ali počasnejši. Za znanstveno presojo skrajnih

meja človeške zmogljivosti in še prav posebno za oceno zmogljivosti srca, pljuč ter mišičevja pa je dragoceno in bodrilno zvedeti, da je tudi »brat osele« (kakor duhovito imenuje nek slovenski zdravnik človeško telo) bitje, ki prehiti konje in srne, če hoče! Človek torej ni neroden, betonen ali počasen po naravi, temveč zato, ker opušča prilagoditve za urjenje in utrjevanje.

Gundar Haegg je fenomen. V enem samem poletju je združil s svojim imenom in z imenom svoje domovine vrsto rekordov, katere so postavili s trudom in srečo tekoni dolgi let tekači velikih narodov. Sledeča imena bodo leto zbrisana iz tabele atletskih svetovnih rekordov:

1500 m Lovelock, N. Zelandija 3:47,8, l. 1936.
2000 m San Romani, Amerika 5:16,8, l. 1937.
3000 m Kälarne, Švedska, 8:09,0, l. 1940.
5000 m Mäki, Finska, 14:08,8, l. 1939.

Ob vseh teh progah bo vpisano letos samo njegovo ime in bo držalo tako dolgo, dokler se ne bo pojavil hitrejši tekač od Gundarja Haegga. Ali se bo sploh pojavil? Zelo verjetno, saj je Haeggova pojava sama najboljši porok za to. Mimogrede bodi omenjeno, da je postavil letos tudi svetovne rekorde na manj popularnih progah: na eno, dve, in tri milje. V vsem je dosegel torej letos 7 novih svetovnih rekordov v tekih. Zlata knjiga rezultatov, ki pomenijo skrajne meje človeške zmogljivosti bi letos ostala povsem nespremenjena, če bi Gundar Haegg pred letom, ko so mu dali 10 mesečno prepoved nastopanja, obesil svoj šport na klin. »To sem mislil storiti v prvem hipu, ko me je doletela kazen,« je izjavil, »potem pa sem si

Ruska fronta: Strokovnjaki italijanske armade v Rusiji čistijo miasna polja

mislil, da bi bil to dejansko dvojni poraz. Odložil sem se za aktivnost, preizkusiti sem se hotel in moje športno udejstvovanje je dobilo jasno začetno smotero.

Tekom tedna homo prav gotovo spet čitali o primerjavi Haegga z Nurmijem. Sta to dva vrhova atletskega športa, vredna drug drugega. Nurmijev slavo je rodila znana finska žilavost, združena z natančno preračunavostjo hitrosti in koraka. Nurni se je poglobljal v tajne tekaških uspehov na samotarski način s štoperico na roki, Haegga pa so obiskale rojenice in sojenice in ga obdarile z naravnim nadarjenostjo ali kakor sam pravi, s sproščenostjo. Nurni je začel s teki na umetnih tekaških, Haegg pa po gozdnih stazah. Pri prvem žilavost, združena s 10 letnim trudom in znojem, pri drugem nadarjenost, ki je mati večine velikih storitev. Nurmijeva zmogljivost se je zadrževala pri 14:28,2 — to je bil njegov svetovni rekord v teku na 5000 m l. 1924. Haeggova pa za enkrat pri 13:58,2. Nikdo ne more dvomiti o tem, kdo je bil hitrejši, težko pa je ugotoviti, kdo bo ostal v zgodovini športa slavnejši. Ta ugibanja pa prepuščamo čitateljem.

Med mladimi nogometaši

Vič: Mladika 1:0 (0:0) — Zabjek: Korotan 3:0 (2:0).

Ljubljana, 21. septembra.

SK Vič, ki se je pokazal že zadnjič na plavalnih tekmah, je povabil ljubljanski nogometni naraščaj k turnirju, s katerim so začeli včeraj na igrišču na Kodeljevem. Odzvali so se štirje klubi: Zabjak, Mladika, Korotan in Vič. V prvi tekmi so se spogledali podjetni igralci Viča z Mladikarji. Precej prizadevanja je bilo na obeh straneh, do odločilnega zadetka v mrežo pa le ni hotelo priti vse do zadnjega. Potem pa so presenetili Vičani, ki so imeli poleg dobrega vratarja tudi uspešnega strelca. Ta je zadel v polno in dosegel zmago v veselje svojih mladih tovarišev. Izid je bil 1:0 za SK Vič.

Potem sta prišli na igrišče enajstletci Zabjaka in Korotana. Igralci Zabjake so dosegli v vsem tri gole, Korotan pa nobenega in so zaigrali celo 11-metrovko. Tako sta izšla iz včerajšnjega

dela turnirja kot zmagovalca SK Vič in SK Zabjek, ki se bosta borila prihodnjo nedeljo ob 16 za prvo mesto. Tudi Korotan in Mladikarji se bodo spoprijeli med seboj, vendar le v tolažilnem turnirju. Gledalec je bilo kar precej.

Švedska : Nemčija 3:2 (2:2)

Po lanskem neuspehu, ki ga je doživela nemška nogometna reprezentanca v Stockholmu, je ukrenil državni trener Herberger potrebno, da bi bil letošnji izid mednarodne tekme med Švedci in Nemci na domačih tleh čim boljši. S tem so računali tudi Švedci in so se zavedali težke naloge, ki jih je čakala včeraj v imponentnem olimpijskem stadionu v Berlinu. Razumljivo, da je bilo med Berlinčani veliko zanimanja za to srečanje. Obsežne tribune stadiona v Grunewaldu so se začele polniti že v zgodnjih popoldanskih urah. Med ogromnimi množicami je bilo zlasti veliko vojakov, skupina ranjencev pa je bila tudi tokrat gost državnega športnega vodje von Tschammerja. Tudi številna švedska kolonija je pobitela v stadion, da bi bila na strani svojih nogometnih prvakov.

Gledalci so vsekakor prišli na svoj račun. Tekma je bila nenavadno živahna, oboje moštev pa je dalo od sebe vse najbolje. Več sreče je bilo na strani Švedov, katerih napadalne vrste so se izkazale s tremi zadetki v mrežo, medtem ko so Nemci dosegli le dva gola. V ostalem je bila igra, kakor poročajo, precej izenačena. Na strani Nemcev se je odlikoval Dunajčan Decker, od Švedov pa hvaliljo zlasti Karlsson in Mahtenssona. Po vrsti je bilo to 15. srečanje med obema predstavništvoma. Dosele so zmagali Švedci sedemkrat, Nemci petkrat, dvakrat pa so igrali neodločeno. Včerajšnja zmaga švedskih nogometašev je torej osma, odkar igrajo mednarodne nogometne tekme z Nemci.

Še nekaj kratkih

V Milanu bodo v četrtek slovesno otvorili velike športne igre evropske mladine. Tekmovali bodo v lahki atletiki, ki bo obsegala osrednji del sporeda, pomerili pa se bodo tudi v drugih športnih panogah.

Pri kolesarskih dirkah v Salzburgu je vodil do sredine znani prvak Hörmann, moral pa je zaradi poškodbe odstopiti. Tako je prišel do prvega mesta Dunajčan Gabriel, ki se je nedavno prav dobro obnesel tudi na dirki krog zelenega Pohorja.

Nemški nogometaši so igrali včeraj za zimsko pomoč. V vseh mestih so bile zanimive tekme, ki so imele znaten gmojni uspeh.

O svetovnem rekordu Gundarja Haegga v teku na 5000 m, o katerem poročamo na drugem mestu obširneje, smo zvedeli z drugega vira, da je pretekel to progo v 13:52,2. V našem poročilu je zapisano, da je porabil 6 sekund več in sicer 13:58,2. Prijatelji točnih števil bodo morali počakati, da bomo zvedeli, kateri od obeh rezultatov bo imel uradno veljavo svetovnega prvaka.

Igralec tenisa bo zanimalo, da so včeraj končali v Bukarešti teniški turnir med Nemci in Rumuni. Izid je bil 4:2 za Rumune.

Ali že veste?

... da sta bila oba branilca italijanske državne reprezentance Foni in Rava že l. 1936, v olimpijskem moštvu, ki je igralo v Berlinu? Takrat sta bila še visokošolca, sedaj pa sta že oba doktorja: Foni je zdravnik, Rava pa pravnik.

Giovanni Vergas

69

Tone Nevolja

Roman.

Tedaj je boter Alfio znova dejal, da Aleš ravna prav, ko jemlje Nunziato, če ima ono malo denarcev.

»Kupili bomo hišo pri nešplejem drevesu in ded bo živel z nami,« je dodal Aleš. »Ko se bodo ostali, bodo tudi bivali v njej. In če se bo vrnil Nunziatin oče, bo tudi zanj mesta.«

O Liji niso spregovorili. Toda mislili so nanjo vsi trije, medtem ko so gledali luč, z rokami na kolenih.

Nazadnje je boter Muha vstal, da bi odšel, kajti njegova mula je stresala z ovratnikom s kraguljčki, kot da bi tudi ona poznala njo, ki jo je bil boter Alfio srečal na cesti in ki je niso več pričakovali v hiši pri nešplejem drevesu.

Stric Križ pa je že dolgo čakal na Nevolje, zaradi one hiše pri nešplejem drevesu, ki je nihče ni hotel, kakor da bi bila prokleta in ki mu je ostala na želodcu. Tako da čim je zvedel, da se je vrnil v vas Alfio Muha, oni, ki mu je bil hotel polomiti kosti s palico, ko je bil ljubosumen na Oso, ga je šel prositi, naj posreduje pri Nevoljah, da bi mu omogočil skleniti kupčijo. Ko ga je zdaj srečaval po ulicah, ga je pozdravljaj in skušal je tudi, da bi poslal k njemu Oso, da bi govorila z njim o oni zadevi; kdo ve, če bi se istočasno ne spomnila stare ljubezni in bi botru Muhi ne uspelo, da mu »name tisti križ z ramen. Toda ona psica Osa ni hotela več čuti govoriti o botru Alfiju, ne o nikomur, zdaj ko je imela

svojega moža in je bila gospodarica v hiši in bi ne zamenjala strica Križa s samim Viktorjem Emmanuelom ne, niti če bi jo vlekl za lase.

»Vse nesreče se pripete meni!« je tožil stric Križ in si hodil dajat duška z botrom Alfijem, ter se je udarjal po prsih kot pred spovednikom, ker je bil mislil plačati deset lir, da bi mu s palico polomil kosti.

»Ah! Boter Alfio! Če bi vedeli, kakšen propad se je dogodil v moji hiši, da ne spim in ne jem več, samo žolč prelivam in nisem več gospodar niti enega groša svojega imetja, potem ko sem se znožil vse življenje in odtrgoval kruh od ust, da sem ga nabral, novčič za novčičem. Zdaj ga moram videti v rokah one kače, ki dela in ruši kot hoče ona! In ne uspe mi, da bi se je rešil, niti potem sodnika ne, ker bi se ne pustila skušati niti od satana! In tako zelo me ima rada, da se je ne bom znebil, preden ne crknem, če le ne zatisnem oči od obupa!«

»Kar sem ravno pravil tu botru Alfiju,« je nadaljeval stric Križ, ki je videl, da se bliža gospodar Čebula, ki se je potepal po trgu kot mesarski pes, odkar mu je stopila v hišo ona druga osa Rožičekva. »Ne moremo niti obstati doma, da bi se ne razpočili od žolča! Spodili so nas iz hiše, one mrhe! Napravile so kot dihur z zajcem. Žene so ustvarjene na svetu za kazen naših grehov. Brez njih bi se počutili boljše. Kdo bi bil to dejal, a gospodar Fortunat? Mi, ki smo imeli angelski mir! Poglejte, kako je ustvarjen svet! So ljudje, ki iščejo z lučjo ta onega z zakonom, medtem ko bi se ga hoteli rešiti oni, ki se v njem nahajajo. Gospodar Fortunat si je nekoliko podrgnil podbradek in nato zinil: »Zakon je kot mišja pasta: oni, ki so notri, bi hoteli ven, ostali pa hodijo okoli nje, da bi stopili vanjo.«

»Menj se zde norci! Poglejte dona Silvestra, kaj mu manjka? Vbil pa si je v glavo, da »pravi Zuppido na tla s svojimi nogami, pravijo. In če bohta Venera ne najde boljšega, jo moram pustiti, da pade.«

Gospodar Čebula si je dalje drgnil podbradek in ni dejal drugega. »Čujte, boter Alfio,« je nadaljeval Leseni Zvon, »dajte mi, da sklenem z Nevoljami ono kupčijo s hišo, dokler imajo tisti denar, ker vas bom nato obdaril, da vam bom kupil čevlje, za korake, ki jih boste napravili.«

Boter Alfio je zopet govoril Nevoljam. Toda gospodar Tone je zmajeval z glavo in je dejal ne: »Zdaj nimamo kaj početi s hišo, kajti Mena se ne more več omožiti in od Nevolji ni nobenega! Jaz sem še, ker so nesrečnem šteti dolgi dnevi. Toda ko bom zatisnil oči, bo Aleš vzel Nunziato in odšel proč iz vasi.«

Tudi on je bil na tem, da bo odšel. Največ časa je prebil v postelji, kot rak pod kamenčki, lajajoč hujše kot pes: »kaj imam jaz tu opraviti!« je mrmrljal. In zdelo se mu je, da krade minešto, ki so mu jo dajali. Aleš in Mena sta ga zamaš skušala prepričati o nasprotnem. Odgovarjal je, da jima krade čas in minešto in hotel je, da bi mu prešela denar, ki je bil spravljen pod žimnico, in če je videl, da po malem kopni, je godrnjal: »Če bi ne bilo mene, bi vsaj ne trošili toliko. Zdaj nimate tu nič več opraviti in lahko bi odšel.«

Don Ciccio, ki mu je prihajal otipavati žilo, je potrtil, da bi bilo boljše, če bi ga odvedli v bolnišnico, kajti tam, kjer je bil, je razjedal življenje sebi in drugim, brez hiska. Medtem je ubožec opazoval, kaj bodo

rekli ostali, z ugaslimi očmi in bal se je, da bi ga poslali v ubožnico. Aleš ni hotel čuti govoriti o tem, da bi ga poslali v ubožnico in je pravil, da dokler bo kruha, ga bo za vse. Sicer je pa tudi Mena dejala ne in vodila ga je na sonce, ob lepih dnevih, postavljala se je poleg njega s preslico, da bi mu pripovedovala pravljice, kot otrokom, in da bi predla, ko ji ni bilo iti v pralnico. Govorila mu je tudi o tem, kaj bodo napravili, ko jim bo naklonjeno nekaj blagoslova, da bi ga potolažila. Pravila mu je, da bodo o svetem Boštjanu kupili telička in da mu bo lahko ona sama oskrbela travo in krmo za zimo. V maju bi ga prodali z dobičkom; kazala mu je tudi zlateno piščet, ki jih je bila dala v valjenje, in ki so prihajala čvkat pred njihove noge, na sonce, plahutajoč po cestnem prahu. Z izkupičkom za piščeta bi tudi kupila prašiča, da bi ji ne šle v izgubo lupine indijskih smokev in voda, ki je služila za kuhanje mineštore in bi koncem leta bilo, kakor da bi stavila denar v hranilnik.

Starec je, držeč roke na palici, pritrjeval z glavo in gledal piščeta. Tako je bil pazljiv, ubožec, da je celo dejal, da če bi ljudje imeli hišo pri nešplejem drevesu, bi ga lahko redili na dvorišču, prešiča, ker bi to bil gotov zaslužek z botrom Nosanom. V hiši pri nešplejem drevesu je bil tudi hlev za teleta in lopa za krmo, ter vsaka stvar; spominjal se je tega po malem, iščeč sem in tja z mrtvimi očmi, s podbradkom naslonjenim na palico. Nato je natiho vpraševal nečakinja: »Kaj je dejal don Ciccio o bolnici?« Mena je tedaj zmerjala, kot se to dela z otroci, in mu odgovarjala: »Zakaj mislite na te stvari?« Molčal je in poslušal je čisto mirno, kar je govorilo dekle. Toda nato je zopet ponavljal: »Ne pošljite me v bolnico, ker nisem na to vajen.«

452

Teško je Zalika pričakovala večera. O polnoči, je bilo rečeno, bo nekdo potkal na njena vrata in ona naj mu odpre. Polna upa in strahu je čakala v svoji sobi. »Kaj naj storim?« je govorila sama s seboj. Ali naj ga spustim v sobo? Kdo je in kaj hoče? Toda on govori moj materni jezik! Bog ve, kaj mi hoče storiti? Gotovo nič slabega! Tako je premišljevala in strahoma čakala.

453

O polnoči potrka res nekdo na vrata. Zalika se strese od samega strahu. Trepeče kakor šiba na vodi. Kaj naj stori? — Nov žarek upa ji zasveti v glavi in — odpre. V sobo vstopi upognjen sivolas mož z dolgo sulico v roki. Zalika se ga prestraši kot prikazni in se umakne nazaj. Od samega strahu se potisne v kotič svoje slabo razsvetljene sobane in čaka najhujšega.

454

A starček jo mlo nagovori v slovenskem jeziku, kolikor ga je še znal: »Ne boj se, nesrečna žena! Slišal sem sinoči tvojo molitev in spoznal tvoj jezik, ki je tudi jezik moje domovine. Prišel sem, da te potolažim. Tudi mene tlači dolga sužnost. Z nikomur ne molim skupno rožnega venca, ne hodim k sv. maši in v cerkev, kakor v starih lepah časih. S teboj delim vso tugo in žalost.

Znani dunajski psihiater na izpitu

Ko je bil znani dunajski psihiater Wagner še akademik, mu je profesor postavil na izpitu najtežja vprašanja. Wagner je bil za izpit dobro pripravljen ter je na postavljena vprašanja gladko in pravilno odgovarjal. Profesor pa še kljub temu ni bil zadovoljen in je kandidatom na vsa odgovorjena vprašanja postavil nova. Nazadnje mu je dal še to-le vprašanje: »In četudi to ne bi pomoglo, kaj bi ukrenili potem?« Wagnerju je bilo že vsega zadosti ter je izgubil že tudi potrpljenje ter je profesorju hitro odvrnil: »Gospod profesor, potem bom pa poklical na zdravniški posvet še Vas!«

Profesor je ob tem odgovoru kandidata obmolnil ter je dal Wagnerju najboljšo oceno.

Spomenik prvim ljudem

Edini spomenik, ki je bil dosedaj postavljen našemu praočetu Adamu, prvemu človeku, stoji v amerškem mestu Baltimoru. Odkrit je bil leta 1909. V Ameriki je dobila spomenik tudi Eva. Stoji pa daleč vstran od Adamovega, v mestu Fannten lu, v južni Karolini.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Priskrbite si vstopnice v predprodaji! Svojevrstno, nad vse zanimivo in avtoritativno je filmsko vedomilo

Zid Süs

ki je polnilo dvorane kinogledališč cele Evrope. Glavni igralci F. Marian, H. George, W. Kraus, Kristina Soderbaum. Režija Veit Harian

KINO SLOGA - TEL. 27-36

Luisa Ferida in Gino Cervi v močni ljubavni drami iz zdravniškega življenja

Slovo

Film kreposti in odpovedi

KINO MATICA - TEL. 22-41

Obramba osamljene oaze v Afriki je v vseh podrobnostih prikazana v filmu

Giarabub

V gl. vl. Doris Duranti, Carlo Ninchi, Mario Ferrari in drugi ...

KINO UNION - TEL. 22-21

Opozorilo zadrugam!

Zadruga, katere smo na katerikoli način pozvali na plačilo semenske pšenice in umetnih gnojil, naj nemudoma pošljejo denar, sicer ne bodo pravočasno prejele blaga.

Gospodarska zveza

Mali oglasi

Službe

Dobe:
Šteparico

sprejem za stalno. Kosak, Vidovdanska c. 1.

Prodamo

Heraklitne plošče

ima na zalogi Jos. R. PUH, Ljubljana, Gradska ulica 22, telefon 25-13.

Kuharico

samostojno, varčno, takoj sprejme dvočlansko družino. Hrana in plača doobra. Ponudbe je poslati v upravo »Slovenca« pod »Samostojna kuharica« št. 5159.

Iščem deklo

veščo gospodinskih del in ljubiteljsko otrok. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5158.

Objave

Za trvdko Anton Kovačič splošno pečarstvo, se vsa naročila sprejemajo v restavraciji »Sestica« pri biagajničarki. — Prosim stranke, dase poslužujejo tega naslova.

Kopalne in pralne banje

po nizki ceni napredaj pri Jos. Cihlar, podjetje cementnih izdelkov, Bleiweisova, prej Tyrseva cesta 69.

Razno

Iščem družino,

ki bi prevzela nekaj cerkovniških opravil pri cerkvi blizu Ljubljane (izven bloka). Zato bi imela pristojevanje in nekaj zemljišča, da bi lahko redila kravo in prašiča.

Stanovanje

v Ljubljani z eno sobo in kuhinjo (na dolenjski strani) — iščem.

Mlad konj — napredaj. Naslov pri upravi »Slovenca« pod št. 5157.

Dal 15 al 30 Settembre vengono emesse le nuove serie di

BUONI DEL TESORO NOVENNALI 4% A PREMI

Interessi e Premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 92 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 4% dal 15 Settembre fino al giorno del versamento. Le sottoscrizioni possono essere eseguite in contanti o con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% scadenza 15 Febbraio 1943. Vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

Per le sottoscrizioni con versamento di Buoni del Tesoro novennali 4% 15 febbraio 1943 i medesimi vengono accettati alla pari e ai sottoscrittori viene corrisposta la differenza di L. 8 per ogni cento lire di capitale nominale, nonchè il rateo di interessi in ragione di cent. 35% in corrispondenza della cedola non ancora scaduta che dovrà trovarsi unita ai titoli versati in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 1 miliardo di Buoni concorre annualmente a n. 116 premi per un ammontare complessivo di L. 4.800.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Tutte le altre Casse di Risparmio, Banche e Banchieri, e Banche Popolari, iscritte alle Federazioni di Categoria, nonchè gli Agenti di Cambio partecipanti alla Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Od 15. do 30. septembra bodo emitirane nove serije

9 LETNIH 4% ZAKLADNIH BONOV s PREMIJAMI

Obresti in Premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 92 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 4% obresti od 15. septembra do dneva vplačila. Vpisovanje se lahko opravi ali v gotovini ali z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov, ki zapadejo 15. februarja 1943. Sprejeti so kot gotovina kuponi, dopušteni za vpis.

Pri vpisu z vplačilom 9 letnih 4% zakladnih bonov 15. februarja 1943, se isti sprejemajo a la pari in vpisnikom se prizna razlika 8 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice, poleg odgovarjajočih obresti v znesku cent. 35% z ozirom na še ne zapadli kupon, ki mora biti priključen bonom, izročenim v vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 1 milijarde lir bonov odpade letno 116 premij v skupnem znesku 4.800.000 lir, ki se žrebajo vsakih 6 mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju, pod vodstvom zavoda Banca d'Italia:

Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli infortuni sul lavoro — Banca d'Italia — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Federazione Nazionale Fascista delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare Cooperativa Anonima di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali di Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà — La Fondiaria Compagnia di Assicurazioni Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio.

Credito Commerciale, Milano — Banca Cattolica del Veneto — Banca Toscana — Banca Agricola Milanese — Banca Provinciale Lombarda — Banco di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Credito Romagnolo — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Banca Belinzaghi — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banco S. Paolo, Brescia — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banco Alto Milanese — Banca di Calabria;

Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese;

Vse ostale hranilnice, banke, bančniki in ljudske posojilnice, ki so včlanjene v Zvezi bančne kategorije, kakor tudi menjalnični agenti, ki so člani družbe »Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio«.